IZDAJA ZA NARODNE PIONIRJE

Leto XXV., Št. 49 | Ljubljana, petek 2. marca 1945 | Posa — Cena 2.— L

Upravništvo: Ljubljana, Puccinijeva ul. 5. Telefon št. 31-22, 31-23, 31.24.

Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5. Telefon št. 31-25, 31-26. Podružnica Novo mesto: Ljubljanska c. 42 Izključno zastopstvo za oglase iz Italije in inozemstvo: UPI S. A., Milano.

Računi: za Ljubljansko pokr. pri poštnočekovnem zav. št. 17.749, za ostale kraje Italije: Servizio Conti, Corr. Post. 11-3118

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka. Mesečna naročnina 32 lir.

Uredništvo: Ljubljana — Puccinijeva ulica št. 5. Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisi se ne vračajo.

V februarju je bilo potopljenih 288.480 ton sovražnikove preskrbe

Ogorčeni pouličnі boji v Breslau — Poznanjska posadka je podlegla sovražnikovi premoči — Onemogočenje severnoameriškega prodora pri Rheyditu in Grevenbrečinu — Ogorčeni boji južno od Trierja

Vzhodno in zapadno bojišče v znaku težkih bojev

Nadaljnja utrditev položaja v Spodnji Šleziji — Nadaljevanje trdih bojev na Pomorjanskem. — V Vzhodni Prusiji so se izjalovili ponovni sovražnikovi probojni poizkusi. — Učinek sovjetskih izgub v Kurlandu. — Naraščajoča silovitost obrambne bitke na zapadu.

Berlin, 1. marca. Na vzhodnem bojišču se je v torek še jasneje kot doslej videlo, da se je položaj na nekaterih težiščih utrdil. To velja predvsem za Spodnjo Šlezijo, kjer so nemške čete na obeh straneh Zobtena, južno od Goldberga ter severnozapadno in južno od Laubana odbile nadaljnje sovjetske probojne poskuse z visokimi izgubami za sovražnikove napadalne oddelke. Na različnih mestih so prešle nemške čete, potem ko so razbile boljševiške napade, v protinapade ter očistile zopet zavzeto ozemlje razpršenih sovražnikovih bojnih skupin. Severnozapadno od Laubana in severovzhodno od Görlitza so naleteli nemški napredujoči oklopniki na sovražnikova oklopniška krdela ter jih razbili. Tu in pri Zobtenu je bilo uničenih skupno 51 sovjetskih oklopnikov. Ob Lausitzer Neisse se je zadržal sovražnik po neuspehih preteklih dni v splošnem bolj mirno ter se je omejeval na krajevne napade šibkejših sil, ki so jih nemške čete odbile. Med Forstom in Gubenom so Nemci s protinapadi razbili šibkejše sovražnikove oddelke, ki so prekoračili Neisso. Vzhodno in severno od Gubena se je zrušilo več sovjetskih napadov proti mestu. Tudi na trdnjavskem področju, kjer so se v jugozapadnem mestnem delu nadaljevali trdi pouličnі boji, ni mogel doseči sovražnik nobenega omembe vrednega uspeha. — Med Frankfurtom ob Odri in Küstrinom je postalo bojno delovanje po daljšem odmeru zopet živahnejše. Jugovzhodno od Lebusa in zapadno od Görlitza je napadel sovražnik s par bataljoni, vendar je moral, potem ko je izgubil skoraj 400 mrtvih, zopet prenehati s svojimi napadi. Enako se je končal šibkejši sovjetski sunek zapadno od Kienitza.

Težišče bojev na področju Pommerna je nadalje pri Neu-Stettinu. Sovražnikovi poskusi vtisniti krilo nemškega zapaha, so bili brezuspešni. Nemški rezervni oddelki so napadli sovjetska oklopniška krdela, ki so prodrla dalje proti severu in severozapadu. Pri tem so uničili skupno z borbenimi letalci 21 sovjetskih oklopnikov. Močnejši boljševiški razbremenilni napadi na Tucheler Heide, predvsem zapadno in severno od Heiderodeja ter ob nižini Visle pri Grossvollentalu, so se zrušili z visokimi izgubami. Pri tem so uničile nemške čete 30 nadaljnjih sovražnikovih oklopnikov.

V Vzhodni Prusiji sovjetski napadi niso bili tako enotni kot prejšnje dni. Na južnem bojiščnem odseku med Frisches Haff in Zintenom se je omejeval nasprotnik na številne, toda krajevno omejene sunke, ki so jih nemški braniki odbili. Samo med Zintenom in avtomobilsko cesto je obnovil sovražnik svoje probojne poskuse, ki pa so se zrušili zaradi protinapadov nemških grenadirjev in močnega topniškega ognja. S tem so izvojevale nemške čete nad 21 napadajočimi sovjetskimi strelskimi divizijami popolen obrambni uspeh. Tudi v Kurlandu so odlično se boreči grenadirji potolkli navaljujoče boljševike severno od Preekulna ter na odseku ob Wartaja. Na gozdnem ozemlju zapadno od železnice Mitau—Tukkum so bile obkoljene sovražne sile. Nemški oddelki so jih s protinapadom odrezali od njihovih zvez z zaledjem ter uničili.

Obrambna bitka na zapadu je bila silovitejša kot kdaj koli. Silovitost sovražnikovih probojnih poskusov se je stopnjevala predvsem vzhodno od Roera, kjer je ameriška 9. armada z novo dovedenimi oklopniškimi in pehotnimi silami napadala ves dan. Kljub temu, da uporablja sovražnik vedno več materiala ter da so bile nemške čete zaradi neprestanih letalskih napadov izpostavljene težkim preizkušnjam vzdržljivosti, nasprotnik ni dosegel nameravanega prodora. Američani so sicer po dovedbi novih ojačenj napredovali pri Erkelenzu ter na bojiščnem loku južno od tod, vendar so morali plačati te uspehe z visokimi izgubami. V težkih bojih so pokazali nemški oklopniki ponovno svojo udarno silo. Uničili so nad 100 težkih ameriških oklopnikov ter zažgali številne nadaljnje. Kljub tem občutnim izgubam je sovražnik do poznih večernih ur nadaljeval s svojimi poskusi, da bi razbil nemško obrambno bojišče, ne da bi dosegel svoj cilj. Ogorčeni boji so se bili tudi ob spodnjem Renu ter v Eifelu, ne da bi se položaj tamkaj bistveno spremenil. Posebno kanadska 1. armada, ki jo je podpiralo par britanskih divizij, je utrpela pri svojih ponovnih napadih, s katerimi je hotela prekoračiti železniško progo Goch—Xanten, visoke krvave izgube ter izgubila zlasti mnogo oklopnikov. Nemški protitankovski topovi in oklopniki, ki so prešli v protinapad, so uničili 63 britanskih oklopnikov z večinoma kanadskimi posadkami.

Ena sama armada uničila v 10 dneh 306 sovražnih oklopnikov

Berlin, 28. febr. Neka med vzhodno Pomorjansko in spodnjo Vislo boreča se armada je uničila, onesposobila za gibanje ali zaplenila v 10 dneh od 13. do 23. februarja v hudih bojih proti stalno napadajočim boljševikom skupno 306 oklopnikov. Pri teh uspehih proti sovražnikovim oklopniškim množicam so imeli poseben delež zlasti junaški posamični borci z oklopniško pestjo in oklopniškim strahom.

Nov zločin ameriških letalskih razbojnikov

Berlin, 28. febr. Kakor se je sedaj izvedelo, so severnoameriški letalci bombardirali in obstreljevali pred kratkim na kolodvoru Hochscheide-Hünrick neki nemški bolniški vlak s 15 vagoni. Vagoni bolniškega vlaka so bili na strehah ter tudi ob straneh po predpisih označeni z velikimi in mnogoštevilnimi vidnimi znaki rdečega križa. Nenadoma se je pojavilo več severnoameriških bombnikov. Potem ko so večkrat krožili nad bolniškim vlakom, so ga napadli s strojnicami in bombami. Ker je bilo jasno, da so bili znaki rdečega križa točno vidni ter je vsaka pomota izključena, številni ranjenci so bili težko poškodovani. V gorečih vagonih je 13 ranjencev popolnoma zgorelo. Smrtno je bil zadet tudi neki Američan, ki je bil v vlaku. Prav tako so obstreljevali sovražni letalci ranjence, ki so še lahko tekli ter so se skušali rešiti v bližnji gozd, pri čemer je bil več ranjencev težko ranjenih.

Ameriško letalsko razbojništvo tudi na Danskem

Kodanj, 26. febr. Iz Skiveja na Jütlandu sporočajo, da je ameriški letalec na cesti izven mesta v nizkem poletu silovito obstreljeval neki polno natovorjeni zasebni avtomobil. Neka žena je bila težko ranjena ter je umrla kmalu po dovozu v bolnico. Neki drugi ženi so morali odrezati nogo, dočim so tretjo in vozača streli le oplazili.

Obvladanje krize

Državni minister dr. Göbbels je po radiu govoril nemškemu narodu ter podal pregled o vojaškem in političnem položaju

Berlin, 28. febr. Državni minister dr. Göbbels je govoril v sredo zvečer po velikonemškem radiu nemškemu narodu. Njegov govor se je glasil:

Moji nemški rojaki in rojakinje!

Ako po daljšem premoru danes spet enkrat podajam pregled o trenutnem vojaškem in političnem vojnem položaju, ne storim tega zaradi tega, ker bi imel za to kak poseben aktualen povod. Moj namen je marveč ta, da bi vam prikazal zadeve, ki so v zvezi z vojno in ki so v zadnjih tednih zavzele za nas tako nerazveseljiv razvoj, v celotnem pregledu in to iz primerne oddaljenosti. V tako burni dobi, ko se večkrat dogajajo v tednu dni dogodki in spremembe, za katere bi svetovna zgodovina normalno potrebovala celo leto ali včasih celo polno desetletje, je zelo lahko mogoče, da ljudje zgube pogled za pravilno vrednotenje, zamenjavajo vzrok z učinkom, želje z dejstvi, nesrečo z brezupnostjo in krizo s katastrofo, ter pridejo s tem v labirint duševnih in duhovnih zmešnjav, iz katerega potem ne morejo najti izhoda. Če zapade narod, ki se bori za svoj obstoj, tudi le za kratko dobo v to usodno napako, je to zanj večje zlo kakor izgubljena bitka. Ena glavnih nalog njegovega političnega vodstva mora zaradi tega biti, da mu odpira oči ne le za dejstva, temveč tudi za njegove možnosti in šanse ter ga tako naredi nedostopnega za popadke moralne slabosti kakršni bi bili v tako težkem času, kakor je današnji, sicer razumljivi, ki pa bi bili vkljub temu izredno škodljivi za nadaljevanje te zgodovinsko največje borbe za življenje, srečo in bodočnost našega naroda.

Prepričujoči zgledi zgodovine

Splošni vojni položaj je, čisto vojaško gledan, z uspešno sovjetsko ofenzivo iz predmostja pri Baranovu zavzel nenaden preokret v naš neprilog. Po najtežjih in za nje z izrednimi izgubami združenih bojih se je boljševiškim napadalnim armadam, ki jih je bilo zbralo sovjetsko vojno vodstvo, posrečilo prodreti globoko v nemški vzhodni prostor in s tem ustvarjati za nas izrazito napet položaj. O tem mi pač ni treba šele govoriti. Vsak od nas to že davno ve in dnevna poročila vrhovnega poveljstva, kakor tudi naši listi tega niti najmanj ne prikrivajo. Naš položaj je postal s tem skrajno napet vendar pa ni niti najmanj brezizgleden. Trenutno se nahajamo v vojaški krizi, ki v mnogem pogledu sliči krizi, kakršno je preživljala Sovjetska unija v kasni jeseni 1941 ob grozeči obkolitvi Moskve in Leningrada, ki pa jo je uspešno obvladala. Tudi takrat je smatral vse vet sovjetsko stvar za izgubljeno, z izjemo sovjetskega vodstva samega. Vsi se bočo še spominjali, da je morala prestati enako krizo tudi Anglija v kasnem poletju 1940, ko so naše armade grozeče stale na atlantski obali in so nemške zračne in podmorniške sile uničevale britanski oboroževalni potencial in britanski pomorski promet, pa da je Anglija končno to krizo premagala, četudi šele po dolgih letih naporov. Ni nam torej treba posegati predaleč v zgodovinsko preteklost, da najdemo drugje vzporedne pojave k današnjemu položaju Reicha. Že dosedanji potek sedanje vojne nam jih nudi več takih z neovrgljivo propričevalnostjo.

Nemški narod ne bo nikdar položil orožja

Da smo kratki, moremo torej ugotoviti, da je nesreča, ki nas je zadela, sicer zelo boleča, da pa nikakor ne pomenja izgube naše zmage in s tem razpada Reicha in biološkega uničenja nemškega naroda. Tako hitro Prusi ne streljajo, ali za sedanji primer točneje rečeno: tako hitro Nemci ne nehajo streljati. Na vzhodu smo zgradili novo obrambno črto, ki ima tako za neposredne cilje kakor tudi za prihajajoče operacije samo improvizatorični značaj. Jasno je, da si bomo in da si moramo ponovno osvojiti ozemlja, ki smo jih izgubili. Kdaj in kako se bo to zgodilo, o tem seveda danes še ni mogoče javno govoriti, toda naša odločenost za to je trdna in neomajna. Naši sovražniki se veselijo prezgodaj, kakor že mnogokrat v sedanji vojni, ako menijo, da se jim je posrečilo zlomiti Reichu hrbtenico. Vojna še ni končana in se sploh na ta način ne bo končala. Narod devetdesetih milijonov, ki ima pred očmi usodo kakršno bi mu bilo pričakovati po ohromitvi njegove vojaške in politične uporne sile in ki je bil o tem na novo poučen po strahotnih primerih nepopisnih boljševiških grozodejstvih v vzhodnih pokrajinah zasedenih po sovražniku, ta narod sploh ne bo nikdar obupal in ne bo položil orožja, ako ima v sebi le še iskro časti in življenjske volje. On se bori za svoj obstoj, kjer koli se mu le nudi možnost. Kdo bi ravno njemu mogel odrekati močno odločenost k temu po vseh že skoro legendarnih dokazih vojn e morale in hrabrosti nemškega naroda v sedanji gigantski borbi na fronti in v domovini.

Sovražnik nam je podal učinkovit nazorni pouk o tem, kar bi počel z nami, če bi odpovedali. Ušesa sveta so sicer gluha za bolestne krike milijonov trpinčenih, telesno in duševno posiljenih ljudi, ki jih je boljševizem na severu, vzhodu in jugovzhodu Evrope ter sedaj tudi na vzhodu naše lastne domovine pograbil v svoje neusmiljene roke; **toda naša lastna ušesa so opostala zato tem bolj tenkočutna.**

Vsak Nemec ve, da niso grozotne vesti z vzhoda, ki so pogosto tako ogabne, da se jih pero brani zapisati, nikaki fantazijski proizvodi nemške vojne agitacije, temveč strašna resnica, ob kateri kri v žilah ledeni. Pri nas nimajo mednarodni židje in njihovi po vsem svetu vneto delujoči pomirjevalci nobene sreče s svojimi gnilimi razlagami, da je vse le pol tako hudo, ali pa da se bo dalo na kakšen način še uravnati.

Mi ne spadamo med tiste prislovično znana največja teleta, ki si svojega klavca sama izbirajo. Branimo se pred krvoželjnim in maščevalnim sovražnikom z vsemi pripomočki, ki so nam na razpolago, in predvsem z nekim sovraštvom, ki ne pozna nobenih meja. Poplačati bo moral, kar nam je storil! Niso zaman jokali tisoči nemških žena in prosili vsaj za življenje svojih brezobrambnih otrok, ko je poželjiva soldateska s stepe padla čez nje, ravnala ž njimi kot z divjadjo in še slabše kakor s to, jih podvrgla nepopisno nesramnim telesnim in duševnim trpinčenjem ter jim polagala potem v zasmeh in peklenski porog njih pobite dojenčke pred noge. To nam Nemcem! Ali je kdo med nami, ki bi se drznil spričo teh strahot, ki si jih človeški možgani normalno niti izmisliti ne morejo, ki so jih pa tukaj v človeški podobi naokrog tavajoče pošasti tisočkrat storile, stopiti pred svoje narodno vodstvo z zahtevo, naj napravi konec in prepusti takšnemu sovražniku ves naš narod!

Ni potrebno, da bi še nadalje govoril o tej stvari. Takšna predstava je preabsurdna, da bi bila potrebna resne zavrnitve. Za kaj nas neki smatrajo v sovražnem taboru! Če bi tako ravnali, kakor tam od nas pričakujejo, tedaj bi si pač zaslužili ono nizkotno ravnanje, s katerim so nam pravkar spet zagrozili na konferenci v Jalti. Ne! Proti temu obstoji samo odpor za vsako ceno, fanatična odločnost do borbe na fronti in v domovini, borbenost, ki jo krije trpeča, toda na koncu vendarle zmagujoča skupnost našega naroda, skupnost, katere se oklepamo danes z vsemi vlakni, ker nam je v teh težkih časih edina obramba in opora. Kakor naši očetje tolikokrat v naši zgodovini, tako bomo tudi mi zlomili naval Mongolov na jedro evropske dežele. Sebe in njo bomo branili s fanatičnim besom in žilavim sovraštvom pred njim, da bo mogla nekoč legenda tudi o nas pripovedovati, da so se mrtveci po dnevih vročih bitk v temno grozečih nočeh še dalje borili v zraku. Mi se udarcev, ki so nas zadeli v tej gigantski borb, ne sramujemo. Bili so mogoči samo zato, ker krijeta evropski zapad in po svojem vodstvu plutokratsko-židovska USA sovjetski soldateski boke in nam vežeta roke, s katerimi bi mogli boljševizem tudi sodaj še vsak trenutek pobiti na tla.

Plutokracije ne zaostajajo za Sovjeti po svojih krvoželjnih načrtih sovraštva in maščevanja proti Reichu in proti nemškemu narodu. Čeprav so že tolikokrat zaman poskušali, da bi našo fronto na zapadu prodrli s frontalnimi, največjih izgub polnimi napadi, vendarle hočejo ta poskus še enkrat ponoviti. Večna sramota našega stoletja bo ostala, da je bila Evropa v svoji največji nevarnosti, priklicani po ogražanju z vzhoda, od svojih zapadnih dežel sramotno puščena na cedilu, da, da so se te celo tako daleč ponižale, da so vihar iz notranje Azije še podpihovale in obenem poskušale porušiti zadnje branike, na katerih bi se ta azijski val lahko zlomil.

Herojstvo nemškega naroda

Mi seveda tudi nismo nič drugega pričakovali. Mednarodno židovstvo je s svojim dolgoletnim sistematičnim razdiralnim delom javnost v teh državah tako zastrupilo, da sploh ni več sposobna misliti z lastno glavo, da niti ne govorimo o kakih lastnih odločitvah. A poglejte temu nasproti nemški narod, ki si na vzhodu obupno prizadeva zajeziti in zlomiti val iz notranje Azije, medtem ko ga doma bije in muči sadistični sovražni letalski teror, naš narod, ki odbija na zapadu in na jugu sovražne napade drugega za drugim, četudi mora za to često zastaviti svoje poslednje sile! Sledeč molče in brez lažnega patosa ukazu višje zgodovinske dolžnosti, zmaguje s svojim stoičnim heroizmom nad silami teme, čeprav so ga skoraj vsi evropski prijatelji in zavezniki pustili na cedilu, in se le še bolj kljubovalno in žilavo postavlja v boj za svojo ogroženo življenjsko pravico, nudeč zares sliko ginljive veličine, za kakršno tudi antika nima mnogo enakovrednih primerov! In če bi se moral na koncu naravnost zagrebst v našo zemljo, če b morali žrtvovati tudi še poslednji nam preostali ostanek svojega imetja, četudi trpljenju in strahotam zaenkrat še ne bi bilo videti konca, ne bomo nikdar odnehali od naše upravičene zahteve do življenja, do svobode in do bodočnosti našega naroda. Raje hočemo umreti, kakor pa kapitulirati.

To naziranje, ki ne preveva zgolj nemško vodstvo, marveč enako ves nemški narod, z izjemo morda nekaterih manjvrednih subjektov, ki jim bomo, kjer koli se dajo spoznati, hladnokrvno in brez milosti dali vrv za vrat, to naziranje nam tudi daje moč, da vedno zopet premagamo vse vojne težave, pa četudi so včasi nakopičene v cele gore. Kolikokrat je sovražnik že mislil, da nas je pobil na tla, in kolikokrat smo mu potem prej ali slej vedno zopet prekrižali njegov račun! Ali ni to dokaz več, da se dajo vse krze obvladati, če se pred njimi ne ukloniimo, marveč pogumno in neumorno proti njim bormo? Kako bosni sovražnikov letalski teror nad našimi mesti in pokrajinami, ruši in upepeljuje človeške domove, cerkve, šole in kulturne spomenike, muči naš narod do krvi in skuša njegovo domovino spremeniti v puščavo! A kaj je sovražnik s tem dosegel? Edino to, da ga še bolj plamteče sovražimo. Ali govori le eden med nami o tem, da se moramo zaradi tega ukloniti njegovemu terorju, ne glede na to, kakšne bi bile posledice?

Mlado nemško dekle je bilo nedavno pred ameriškim vojnim sodiščem, ker se tudi na področju, ki ga je zasedel sovražnik, ni dalo odvrniti od tega, da bi služilo svoji domovini. Britanski listi so poročali, da so je tudi spričo bližnje smrti vedlo kot junakinja, ki je napravilo iz tožiteljev obtožence, ki jim je v sveti jezi zabruzilo v obraz njihove zločine, storjene naši domovini, in ki je na vse prigovarjanje imelo samo en odgovor: »Nemški narod bo prenesel vse trpljenje in ustvaril nov svet!« Naši sovražniki tega ne bodo razumeli. Oni sploh ne morejo razumeti, kajti oni imajo docela drugačne, slabše nazore od naših. Mi vsi pa vemo, da je to dekle govorilo v našem

Nadaljevanje na 2. strani

V krizi se je treba izkazati

Govor državnega ministra dr. Goebbelsa, ki ga objavljamo v celoti, je v svojem bistvu visoka pesem pogumu, požrtvovalnosti in možatosti, ki prevevajo ne samo posameznika, marveč veseljni nemški narod kot tesno strnjeno celoto. Govornik ne prikriva svojemu narodu, da je sedanji položaj na frontah ne samo resnoben, temveč delema celo kritičen. To priznanje [illegible] v sklad z orjv, vlastno [illegible], ki odlikuje vodstvo nemškega naroda in ki je najznačilnejša lastnost nemškega človeka. Vodstvo zaupa svojemu narodu, ker ve, da odkrit opis današnjega položaja ne more omajati nemškega duha, kakor niso nebotični uspehi preteklih dobe mogli nemškega človeka napolniti z objestnim zmagoslavjem, ki b mu zamegilo trezen in stvaren pogled na borbo in na možnosti izpremenljivo vojne sreče.

Svetovna javnost je imela že priliko spoznati, da ni stvari, ki bi nemški narod lahko spravila iz ravnotežja. To se ne bo zgodilo niti danes, ko je položaj tak, da bi marsikak, v svoji notranjosti manj čvrst in enoten narod, nego je nemški, opešal in klonil ter se predal na milost in nemilost svojim smrtnim sovražnikom. Nekaj sličnega so se nadejali nepriatelji, ker jim lebde pred očmi slabotni zgledi drugih narodov iz nedavne preteklosti. Toda nemški narod je drugačnega kova in prav zaradi tega njegovi voditelji ne tvegajo, ako mu natočijo čistega vina in mu naslikajo položaj, kakršen je v resnici.

Nemški narod je sposoben, da prenese in vzdrži tudi najhujše udarce, da pa pri tem ne izgubi niti trohice tiste visoke vere, ki je jamstvo končnega uspeha in dokončne nemške zmage. Nemški človek spričo divjanja plutokratskih in boljševiških krdel ne izgublja poguma, marveč samo še krepkeje stisne zobe, se vrže še odločnejo v borbo ter izpolnjuje svojo dolžnost do domovine še z večjo zagrizenostjo.

Minister dr. Goebbels spominja Nemce v svojem govoru na razne dogodke iz nemške zgodovine, ki niso bili manj težki od sedanjih, ki pa niso zrušili nemškega naroda, temveč so ga vedno le še tesneje strnili ter pripravili do tega, da je vrgel na tehtnico odločitve vse svoje duhovne in materialne sile ter se ne samo rešil iz nevarnosti, marveč grozeči poraz spremenil v popolno zmago.

Med Nemci ni človeka, ki bi ga ne ožarjala ta visoka vera. Tudi ni med njimi človeka, ki bi ne vedel, da gre sedaj borba za vse. Nemški človek s polnim zaupanjem gleda v bodočnost, saj se je narod sam v sebi že davno odločil, da za vsako ceno izvede to borbo do konca. Govornik kaže v tabor nemških nasprotnikov, kjer se kaže sicer premoč v vojnem potencialu, ali ta premoč je samo navidezna, morala nasprotnikov pa v nobenem pogledu ne vzdrži primere z duhom, ki preveva nemško ljudsko vojsko, stoječo na braniku domovine.

Zmagati ali umreti, v teh kratkih besedah je danes zapopadena osnovna usoda nemškega naroda. Ne samo nemškega! Gre za bodočnost vseh narodov evropske celine, gre za obstoj tisočletne omike, ki sta se proti nji zarotila dva neizprosna sovražnika krščanskega človeštva: židovska plutokracija in azijatski boljševizem. V sklopu evropskih narodov, ki sta jim ti dve elementarno nemoralni sili priseglі uničenje, je tudi naš slovenski narod, ki je že iz lastnih izkušenj dovolj spoznal, kakšna usoda bi mu bila namenjena, ako bi se sovražnikom človeštva posrečilo pokončati Nemčijo, to njeno in edino trdnjavo Evrope, katera čvrsto, hrabro in nepremagljivo posadko tvori junaški nemški narod.

Nikoli se ne more dovolj naglašati: zmaga sovražnikov Nemčije bi pomenila poraz evropske kulture, na katere torišču bi se razbohotilo azijsko divjaštvo pod vodstvom brezdušnega židovskega kapitalizma, ki vedno preži na trenutek, da bi se povzpel za vladarja vsem narodom. Kakor pa so se mu doslej vedno izjalovile njegove najsmelejše nade, tako mu bo dokončna zmaga Nemčije enkrat za vselej prekrižala črne račune. Z njim bo izginilo v nepovrat vse ono, ki se je v tej borbi narodov dvignilo proti Evropi in zatajilo svojo omiko, svoje krščanstvo in svoje kri.

ODOBRENO

imenu, da je tu iz obraza v obraz z našimi mučitelji povzel besedo otrok našega naroda za ves svoj narod, ne pa kak plačan ali uradno pooblaščen zastopnik, da je zabrusilo sovražniku v obraz našo sveto mržnjo in naše kot prepad globoko zaničevanje, tako da si niso niti prekuhani pisuni v Londonu upali več zanikati, da je naša stvar boljša in bolj človeška n da smo že sedaj na vsej črti mi odnesli moralno zmago.

Neomajna vera v zmago

Čeravno govorim v tem prmeru zgolj za svojo osebo, vem prav dobro, da nešteti milijoni Nemcev in predvsem oni, ki jim je ta vojna prizadejala največje gorje, matere in otroci v begunskih kolonah, izbombardiranci, oni, ki so izgubili na bojiščih svojega sina, brata ali očeta, predvsem pa naši vojaki na fronti, da mi bodo vsi ti s strastnim »da« dali svoje pritrdilo, če rečem, da trdno in neomajno verujem, da bo naša stvar na koncu odnesla zmago in da bila, če se to ne bi zgodilo, boginja zgodovine le plačana vlačuga in strahopetna oboževalka števila, da bi zgodovina v takem primeru ne imela prav nobene višje morale in da bi svet, ki bi se porodil iz strahotnih krčev te vojne, ne imel nobene globlje upravičenosti do obstoja, da bi bilo življenje v takem svetu hujše od pekla in da ne bi smatral več za vredno živeti življenje ne zase, ne za svoje otroke in za vse one, ki sem jih ljubil in s katerimi sem se toliko plodnih let skupno boril za boljši in plemenitejši življenjski obstoj, da bi tako življenje za svojo osebo z veseljem zavrgel, ker bi samo to še zasłužilo in bi bili zato obžalovati oni, ki bi si gaj hoteli v takih okoliščinah kupiti za ceno strahopetne podreditve.

Ali je zgodovina kdaj koli dala ljudem povod, da bi o njej tako mislili in sodili? Ne. Bla je na koncu vedno pravična, če so ji narodi dali priliko, da je smela pravična biti. Preizkušala je one, ki jih je hotela poklicati za najvišje, vselej najtrše in najstrahotnejše, da se je šele potem, ko so bili že čisto na robu obupa, dobrotno sklonila k njim in jim predala lovoriko zmage. Kdaj in s čim bi nam bila dala povod za domnevo, da je svoje naziranje spremenila? Ostala je vedno enaka. Časi, narodi in ljudje se lahko spreminjajo, ona pa ostane večno nespremenljiva. Če nas danes preizkuša in dolgo tehta, komu naj v tem spopadu narodov prizna poslednjo zmago in s tem dokončno zmagoslavje, se zaradi tega

Neporušljiva življenjska volja

V senci „ljudskih sodišč“

Ubijanje narodne inteligence v Bolgariji in Srbiji

Bern, 28. febr. Dnevnik »Tat« prinaša pod naslovom »V senci ljudskih sodišč« obširen opis iz Bolgarije. Poročilo pravi, da so v Bolgariji obtožili vse člane vlad od leta 1940. do kapitulacije, dalje vse člane sobranja, kraljeve svetovalce in mnogo drugih izobražencev. Obtoženci nimajo nikake možnosti, da bi se branili, pa tudi obtožba ni imela nikake možnosti preiskave. Obtoženci se ne smejo ustno braniti, podati smejo le pismene izjave, tudi izpovedbe prič so samo pismene. Proti obsodbi ni priziva, tudi pomiloščenje ne pride v poštev.

Žrtve sofijskega »ljudskega sodišča« — pravi »Tat« dalje v svojem poročilu — umirajo kot »vojni zločinci«, čeprav so se bolgarske vlade branile vstopiti v vojno in so večkrat poizkusile odvrniti bolgarski narod od vojne s Sovjeti. Te vlade so zastopale politiko, ki je bila v skladu z voljo naroda, da se zagotove Bolgariji njene meje in se vsi Bolgari združijo v eni državi. Teh sto mrtvih v Sofiji pa tvori le predstražo onih množic, ki so jih bolgarska »ljudska sodišča« izročila v bliskovitih obsodbah krvnikom. Sodbe »ljudskih sodišč« so naperjene splošno proti vsem bolgarskim izobražencem. Tukaj se odigrava v obliki lažne legalnosti ono, kar je doživljala Sovjetska zveza po revoluciji leta 1917, zaključuje bernski list svoje poročilo.

Z razmerami in dogodki v Bolgariji se bavijo tudi drugi švicarski listi, ki soglasno ugotavljajo, da si hočejo komunisti po navodilu Moskve in z njeno pomočjo zagotoviti oblast v Bolgariji in zaradi tega predvsem iztrebiti vso njeno nekomunistično inteligenco. Pri tem opozarjajo listi na sličen razvoj v Rumuniji in Srbiji. V Srbiji so komunistična »ljudska sodišča« že na poslu in število njihovih žrtev narašča od dneva do dneva, vendar pa sodb ne objavljajo več po radiu in listih, da ne bi prehitro poostrili spora z beguncskimi politiki, ki se zbirajo v Londonu in Kairu okoli kralja Petra. Tudi jim zaenkrat še ne kaže razburjati angleške in ameriške javnosti, ker so Titove oblasti nesposobne, da bi oskrbele stradajoče prebivalstvo s hrano in obleko, temveč tudi nesposobne, da bi oskrbele svojo »vojsko« s potrebno opremo. Za oboje nujno potrebujejo še angloameriške pomoči in beograjski Rdeči križ se je pravkar obrnil s posebnim apelom na zapadne »zaveznike«, ki jih roti, naj priskočijo na pomoč »popolnoma zanuščenemu ljudstvu vsaj z najpotrebnejšimi živili in oblačili«. Kljub temu obupnemu položaju pa Tito že tudi v Srbiji sistematično izvaja nadaljnjo boljševizacijo dežele in krvava »likvidacija« nekomunistične inteligence je v polnem teku.

Stockholm, 1. marca. Kakor javlja sovjetska poročevalska služba, se je pričela pred tako zvanim ljulakim sodiščem v Sofiji razprava proti 121 uradnikom bolgarske policije. Med obtoženci je ex bivši policijski ravnatelj te več policijskih inspektorjev in tajnih agentov.

„Roparske hiene“ v Rumuniji

Ženeva, 28. febr. Iz govora, ki ga je imel rumunski ministrski predsednik general Radescu preko bukarešanskega radia izhaja, da je sedaj komunistična stranka prešla k trajnemu revolucionarnemu delovanju, da sirmogiavi Radescovo vladi ter postavi na njeno mesto vlado »ljudske demokratske frontec, to je komunistične stranke. General Radescu je zelo ostro nastopil proti komunistom, ne da bi imenoma označil njihovo stranko. Govoril je o »od Boga zapuščenih ljudeh«, ki jih vodita »dva pritepenca«, namreč Ana Pauker in Madžar Luka in ki so pričeli netiti v deželi požare ter prelivati kri. Obe imenovani osebi sta vodilna komunista. Ana Pauker je generalna tajnica komunistične stranke.

Radescu je dejal v svojem govoru, da si hočejo te »roparske hijene« pod masko demokracije, ki jo ob vsaki priliki teptajo z nogami, prisvojiti vodstvo dežele. Besede »komunisti« ali »komunistična stranka« v govoru ni, Radescu je govoril le o ljudski demokratski fronti, ozroma o brezbožcih. Medtem so prispele številne vesti o demonstracijah in zborovanjih komunistične ljudsko-demokratske fronte, pri katerih so označevali Radesca in Mania kot morilca, zločinca in »fašista« ter zahtevali takojšnjo osnovanje nove ljudsko-demokratske vlade.

Moskovski radio zdaj že kar javno daje navodila rumunskim komunistom. O priliki prihoda Višinskega v Bukarešto piše moskovska »Pravda«, da bodo razmere v Rumuniji sedaj »uredili« hitro in s trdo roko. Rumunija je še vedno vojaška baza ter Moskva tam ne bo trpela nikake »fašistične« vlade, enako kakor v nobeni drugi evropski deželi.

Bedna hinavščina britanskega časopisja

Ženeva, 1. marca. Kdaj bo britansko časopisje končno opustilo »bedno hinavščino« ter prenehalo s svojim zlaganim poročanjem iz dežel, ki so zasedene po sovjetskih četah?, se vprašuje konzervativni poslanec spodnje zbornice major Guy Loyd v nekem članku v »Weekly Review«. Resnica, tako izvaja nadalje, da je prišla z rdečimi četami v deželo tudi »mentaliteta srpa in kladiva« ter komunistična despotija, se ne da več dalje prikrivati. Vse te dežele niso bile osvobojene, marveč zasužnjene. Skrbno pripravljen načrt, postaviti povsod tam boljševiško vlado, kamor pridejo sovjetske čete, se izvaja sedaj z vso grozovitostjo, ki so jo britanskemu narodu namerno zamolčali.

Padec izdajalca

Radescova vlada je odstopila

Stockholm, 1. marca. Kakor javlja agencija Tass iz Bukarešte, je odstopila izdajalska Radescova vlada. Kralj je demisijo sprejel ter se pričel posvetovati o sestavi nove vlade.

»Svenska Dagbladet« piše k dogodkom v Rumuniji, da bo sledila Radescovi vladi vlada »narodnodemokratične fronte« pod vodstvom komunistov. Politika po kapitulaciji Rumunije je bila neprestana verižna samih kriz, ki so sledile na ideoloških nasprotstvih med komunistično narodnodemokratično fronto in meščanskimi strankami. V vsej deželi se neprestano dogaja, jo krvavi spopadi, med katerimi zahteva množica odstop sedanje Radescove vlade ter imenovanje nove vlade narodnodemokratične fronte.

Grško-bolgarski spor

Ženeva, 28. febr. Grški regent Damaskinos je v nekem svojem govoru v Solunu zahteval, da je treba Bolgarijo prisiliti, da bo temeljito poplačala »nezaslišana grozodejstva« na grških področjih zapadne Tracije in vzhodne Macedonije. Bliža se ura, ko bi Grčija prosila svoje mogočne zavezniške sodnike za pravičnost na temelju svojih zgodovinskih pravic in v imenu svojih krvnih žrtev. Pod pravičnostjo razume uporabo sankcij proti onim, ki kršijo dogovore in teptajo vsako pravilo etike in morale. Zavezniki naj ne upoštevajo nesramnih bolgarskih zahtev, da bi jih smatrali za soborce združenih narodov.

Tajni dogovori v Malti

Amsterdam, 28. febr. Kakor poroča londonski radio, se je Roosevelt vrnil z jaltske konference danes zjutraj s posebnim vlakom v Washington. Kakor pravijo ameriške brzojavne vesti, bo predvidoma v drugi polovici tedna osebno poročal kongresu o sestanku v Jalti.

Amsterdam, 1. marca. Kakor javlja agencija Reuter iz Wjashingtona, je izjavil predsednik Roosevelt zastopnikom treh ameriških poročevalskih agencij, ki so se sestali z njim v Alžiru ter z njim odpotovali nazaj v Združene države, da so dosegli »veliki trije« na krimski konferenci v nekaterih vprašanjih »tajen sporazum«. Roosevelt je izjavil, da namerava o tem poučiti kongres. Te dogovore smatra kot tajne, čeprav bodo očitno verjetno prišli na dan.

Poljsko vprašanje v ospredju kritike v spodnji zbornici

Stockholm, 28. febr. O vtisu, ki ga je naredil včerajšnji Churchillov govor v Spodnji zbornici na angleško javnost, javljajo londonski dopisniki švedskega časopisja, da je stalo poljsko vprašanje v ospredju kritike. Že Greenwood je, kar podčrtava »Dagens Nyheter«, takoj po Churchillovem govoru dal duška nezadovoljstvu, da so rešili poljsko-sovjetsko vprašanje za hrbtom Poljakov. Poljsko vprašanje bo še nadalje vzbujalo med Angleži mnogo razburjenja.

Španija stoji trdno za svojo vlado

300.000 ljudi na pogrebu dveh žrtev krvavega komunističnega terorja

Madrid, 1. marca. Kot »spontano narodno glasovanje proti komunizmu« označuje madridsko časopisje ogromno žalno svečanost za dvema falangistoma, ki so ju umorili v Madridu rdeči agenti. Listi prinašajo slike z žalne svečanosti, ki se je udeležilo preko 300.000 oseb. To je bila najbolj učinkovita manifestacija, kar jih je kdaj koli doživela narodna Španija. Tudi nevtralni opazovalci delijo mnenje španskega časopisja, da je prišla pri manifestaciji jasno do izraza zvestoba do generala Franca ter da je bil iz vzklikov proti Moskvi jasno razviden srd naroda nad protišpansko agitacijo iz demokratskega inozemstva. »Španija ima Falango, ki ima dovol jpoguma, da izpremeni svojo volja v dejanja. Mi se prav nič ne brigamo za to, kar pravi inozemsko časopisje in kar sklopajo stranke in konference v inozemstvu. V Španiji ukazujejo edino mrtvi našega gibanja,« piše katoliški list »Ya«.

»Španija stoji strnjeno za svojo vlado ter bo brezobzirno preprečila vsak poizkus, vreči deželo zopet v roke komunizmu. Jasno in prepričljivo so v torek pokazali desettisoči delavcev, da niso za Moskvo«, izjavlja list »ABC«.

»Arriba« podčrtava, da se Falanga ne pusti ustrahovati z inozemsko agitacijo in terorjem, marveč da danes odločneje kot kdaj koli zagovarja protikomunistično misel. Španija ni pripravljena, da bi zapravila zaradi par iz inozemstva plačanih agentov uspešno izvedeni preporod naroda, ki ga je izvršil Franco. »Kdor si še no bi bil na jasnem o pravem zadržanju španskega naroda, temu je dal pohod madridskega prebivalstva pred krstami obeh dveh žrtev komunizma jasen odgovor,« ugotavlja list »Madrid«.

Visoke ameriške izgube v bojih za žvepleni otok

Tokio, 28. febr. Invazijski boji na žveplenem otoku Boninske otoške skupine se osredotočajo po zadnjih vesteh z bojišča vedno bolj okrog japonskih letališč. Postojanke na ognjeniku na jugu otoka, ki so padle 23. februarja Američanom v roke, so naslednjega dne ponovno zavzele številčno slabše japonske čete. Poročila pravijo nadalje, da se je vihar na morju, ki je prejšnje dni oviral pokrete sovražnikovih mornariških sil, 24. februarja v toliko pomiril, da so se mogli otoku približati novi transporti, ki so izkrcali oklopnike, topove in ostali material. Samo do 22. februarja zvečer je padlo ali pa je bilo ranjenih pri prvih treh ameriških divizijah na otoku 14.000 mož.

Tokio, 1. marca. Kakor javljajo vojna poročila, se osredotočajo invazijski boji na žveplenem otoku, ki pripada otoški skupini Bonin, vedno bolj okrog japonskih letališč. Japonska pehota se je zapletla v krvave boje z močnimi ameriškimi edinicami, ki so prodrla v varstvu preko 40 oklopnikov na letališče Motojama v notranjosti otoka. Japonske sile so ponovno zavzele postojanke na vulkanski gori na južnem delu otoka, ki jih je zasedel sovražnik. Japonska letala podpirajo branilce.

Kakor javljajo nadaljnja poročila, je japonsko pomorsko nadzorstvo, ki je prejšnje dni oviralo gibanje sovražnikovega ladjevja, v toliko popustilo, da so lahko Američani 24. februarja izkrcali nadaljnje oklopnike, topove in drugo vojno gradivo. Kljub temu, da iztrelki sovražnikovo ladijsko topništvo dnevno do 5000 strelov na otok, je moral nasprotnik sam priznati, da je bojna morala japonskih branilcev nezlomljiva.

Sovražnikove izgube so tako visoke, da je moral poslati nasprotnik sedaj v vodovje pri žveplenem otoku že 10 bolniških ladij. Samo do večera 22. februarja so izgubile prve tri ameriške divizije na otoku 14.000 mrtvih ali ranjenih. Medtem se je zvišalo število izgub gotovo že na preko 20.000.

Japonsko glavno oporišče v Manili vztraja dalje

Tokio, 1. marca. Čeprav najtežji topovi že več dni obstreljujejo stari španski predel mesta Manile, Intramuros, se sovražniku še ni posrečilo zavzeti tega glavnega oporišča japonske posadke v Filipinskem glavnem mestu. Potem ko je sovražnikov topniški ogenj ter neprestani letalski napadi izravnali z zemljo skoro vse javne zgradbe v mestu, so se majhne skupine japonskih sil prebile skozi sovražnikove črte ter vzpostavile zvezo z glavnino branilcev v Intramurosu. Sovražnikov bobneči ogenj je v poslednjih nočeh razrušil več odsekov starega mestnega zidu v Intramurosu. Kljub temu so Japonci s protinapadom krvavo razbili nek napad sovražne pehote, ki se je s podporo oklopnikov in udarnih topov približala severnim vratom tega mestnega predela.

Visoke angloameriške izgube ob Roeri

Razširjenje sovražnikovega napadalnega bojišča med reko Roer in spodnjim Renom. — Nemški protinapadi.

Berlin, 28. febr. Devetnajstdnevni boji med spodnjim Renom in Maasu ter sedanji šestdnevni spopadi ob Roeri so zahtevali od Angloameričanov že visoke izgube. Ob Roeri, pa tudi ob spodnjem Renu je razširil sovražnik svoje napadalno bojišče ter poglobil svoje prejšnjega dne izvršene vdore. Na obeh odsekih pa je naletel na zagrizen odpor.

Oprti na pripravljene podporne postojanke, so napravili nemški oklopniki in napadalni topovi na žariščih ponovne protinapade. Razbremenili so nemške, žilavo vztrajajoče grenadirje ter preprečili z uničenjem nad 100 oklopnikov prodor, ki ga je sovražnik skušal doseči z vsemi sredstvi žal, niso mogli preprečiti večjih napredovanj Severnoameričanov med Roero in Erftom. Med spodnjim Renom in Maaso so pritiskali Britanci in Kanadčani predvsem ob obeh straneh križišča Udem še dalje na jugovzhod proti železnici Göch-Xanten. Po kakih treh kilometrih napredovanj se je napad ustavil še pred zapadnim robom tako zvanega Hochwalda. Napadi pri Halkarju in severno od tega kraja so prinesli nasprotniku nekaj nepomembnih napredovanj v močvirnatem ozemlju južno od spodnjega Rena.

Glavni sovražnikov pritisk je sledil med Erkelenzom in Dürenom. Severnoameričani so napadli tu z močnimi oklopniškimi silami vzdolž velikih cest, ki vodijo proti vzhodu in severovzhodu. Iz Erkelenza so udarile sovražnikove konice na področje zapadno in jugozapadno od München-Gladbacha. Severovzhodno od Jülicha so dosegle dolino reke Erft na širini kakih osem km, na, tudi vzhodno od Dürena so se boji pri Elsdorfu in Sindorfu približali Erftu. V popoldanskih in večernih urah so napravile nemške čete protinapade proti prednjim sovražnikovim oklopniškim klinom ter so tako onemogočile izgradnjo in zasedbo novih zapornih postojank.

V Eifelu so nemški protiukrepi zaustavili sovražnikove pokrete. Ob srednjem Prümu so vzdržali nemški položaji vzhodno od Waxweilerja, močne sovražnikove oklopniške sunke. Severno od Bitburga se je mogel sovražnik le malo razviti. Pač pa so vdrle sovražnikove sile z juga v Bitburg. Tu in dalje južno se vrše ob cesti Bitburg-Trier trdi boji. Tudi ob spodnji Saari je bilo sovražnikovo napredovanje majhno. Vzhodno od Saarburga je poizkušal nasprotnik razširiti svoj vdor v cestno dolino pri Cerfu. V težkih bunkerskih bojih so preprečile nemške čete sovražniku večje uspehe ter mu zadale zlasti zapadno od Cerfa pri Dreikopfu težke izgube. Boji ob srednji Saari so imeli kakor prejšnjega dne le krajeven pomen.

Ameriško priznanje o izgubah na zapadu

Lizbona, 26. febr. Do sedaj so pristojna severnoameriška mesta trdovratno molčala o izgubah na moštvu in gradivu, ki so jih utrpeli Američani med nemško protiofenzivo na zapadu, ki je pričela 16. decembra in bila zaustavljena šele v drugem tednu januarja. Končno je vendar Patterson, državni podtajnik v washingtonskem vojnem ministrstvu moral priznati v javnem govoru v Clevelandu, da so prinesle bliže v Ardenih najhujše izgube, ki jih je kdajkoli utrpela kakem koli severnoameriška vojna sila v svoji zgodovini.

Ta formulacija je naletela v Zedinjenih državah na močno zanimanje, ki ga dosedaj javnost še ni bila na jasnem o velikosti obsega nemških protiudarcev. Patterson je izjavil, da so ameriške vojne sile v kratkem razdobju med 16. decembrom in 11. januarjem utrpele izgube 55.400 mož, od tega je skoro 80% padlih. Razven tega je poudaril, da so bile izgube vojnega gradiva zavne tako visoke.

Tihe izgube ameriškega letalstva

Bern, 1. marca. Uradno švicarsko poročilo javlja, da je moral pristati v Graubündenu en ameriški bombnik, nekti drugi pri Altenrheinu, pet bombnikov pri Düsseldorfu in na nekem drugem mestu še dva nadaljnja ameriška bombnika.

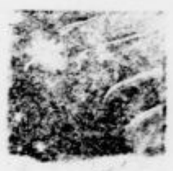

Največja prevara vseh časov

Berlin, 1. marca. Največjo prevaro z ponarejenim denarjem v vseh časih, ki zopet enkrat označuje to vojno kot povsem židovsko zadevo, je priznal pred javnostjo ameriški finančni minister Morgenthau. Morgenthau je namreč izjavil v Washingtonu, da Združene države niti ne mislijo na to, da bi zamenjale okupacijski denar, ki so ga izdali Angloameričani v deželah, ki so jih zasedli. V Združenih državah so natiskali ogromne količine te »invazijske valute«. Pred vpadom v Evropo so Angloameričani sveto zatrjevali, da bodo okupacijski denar kasneje zamenjali. Sedaj pa to Morgenthau s pravo židovsko nesramnostjo zanika.

Toda to še ni dovolj. Izjavil je namreč nadalje: Če bi se vlade zasedenih dežel drznile zahtevati povračilo plačila, potem bi Združene države odgovorile s protizahteve za povračilo zasedbenih stroškov.

Sedaj se je zopet enkrat povsem jasno pokazalo, da hočejo Angloameričani samo izropati narode, ki so jih, kot trdijo, osvobodili. Na vsak način hočejo narediti kupčijo, pri čemer se skušajo na zunaj delati še »poštene kupce«. V resnici pa niso prav nič boljši kot navadni židovski goljufi ali čikaški gangsterji.

Graditelj modernih mest umrl

Berlin, 28. febr. Znani nemški gradbenik prof. dr. ing. Herman Janson je umrl v Berlinu star 76 let. Kot pionir moderne gradnje mest je imel odločilen vpliv na načrte za razširitev in preureditev Ankare, Madrida in Istanbula.

Gangsterstvo v Ameriki

Lissabon, 27. febr. Kakor javlja ameriška poročevalska služba, je bilo ukradenih te dni v Zedinjenih državah 60 milijonov nakaznic za meso, kar predstavlja tedenski obrok za vso prebivalstvo. Urad za nadzorstvo cen je izjavil, da je problem razdelitve zelo ogrožen, če ne bodo našli teh nakaznic.

Kršitev švedske nevtralnosti

Stockholm, 28. febr. Švedski vojaški štab javlja, da so v nedeljo »tuja letala« preletela področje Malmoja in estale dele bližnjega Schonena. Izraz »tuja letala« v švedski objavi je le olepševanje za angloameriška letala.

Stavke v Ameriki

Stockholm, 28. febr. Kakšne gromozne posledice imajo mogoče stavke v Zedinjenih državah je sklenil svet za vojno proizvodnjo s seznamom industrijskih podjetij, ki bi imela pri onemogočanju kurive predvsem pri tem premoga. Mislijo, da je predsednik Roosevelt pripravljen, da v danem primeru zaplени premogovnike za čas trajanja vojne.

Nemiri v Kanadi

Stockholm, 27. febr. Kakor javlja Reuter iz Montreala, je konjiška policija nadaljevala v ponedeljek v Quebecu zaseganje kanadskih vojakov, ki so se pripravili nastopiti vojno službo v prekomorskih deželah. Med nemiri v samostanu, v katerem je bilo zapletenih 2000 prebivalcev iz okoliša Drummondvilla, je bilo kakor poroča agencija Reuter, napetenih 60 mož konjiške policije in 40 mož zbora tajne žendarmerije, pri čemer so nasprotniki uporabili neko »bistro tekočino«.

Amsterdam, 28. febr. Kakor javlja agencija Reuter, so podali rimsko-katoliški nadškofi in škofi na škotskem izjavo, v kateri obsojajo v Jalti določene sklepe glede Poljske, ki jih označujejo kot udarec v obraz prebivalstvu britanskega imperija, ki je prostovoljno stopil v vojno, da bi izpolnil obljubo za obrambo Poljske. Škofi so izjavili, da smatrajo za svoje sveto dolžnost, da posvarijo britansko vlado pred udeležbo na umoru nekega naroda.

Kakor javlja radio London, je poleg v protestni izjavi škotskih rimsko-katoliških škofov proti sklepom krimske konference glede Poljske še med ostalim »Brez vsakršne upravičenosti, brez zadostnega razloga je izročena polovica poljskega ozemlja v roke sovražnika krščanstva«.

Tako se borijo angloameriški letalski razbojniki

V sredo v opoldanskih urah so se nenadoma pojavili nad Ljubljano sovražni lovski bombniki v nizkem poletu. Po bežnem obstreljevanju so se obrnili proti periferiji. Prav tedaj je vozil z Dolenjske sanitetni avto nekaj težkih bolnikov in ranjencev v ljubljansko bolnišnico. Kljub dobro vidnim znakom Rdečega križa so letala napadla avto z ognjem iz strojnic. Avto je bil v hipu v plamenih, nekaterim ranjencem se je še posrečil v zadnjem trenutku beg iz avtomobila, toda v avtu sta ostala dva težka ranjenca, od katerih je bil eden nezavesten, drugi pa je imel prestreljeni obe nogi. Oba sta v atomobilu živa zgorela. Ponavljamo, da je imel avto na vseh straneh in tudi na strehi veliko in jasno vidna znamenja Rdečega križa.

Letela so se nato obrnila proti Dolenjski, kjer so napadla št. Vid pri Stični in Stično samo. Na Stično je padlo okoli pet bomb, po večini na polje, zadet pa je bil tudi znani stiški samostan, in je bilo porušeno krilo, kjer je imel svojo sobo opat samostana. Težko ranjen je bil neki samostanski brat, ki mu je bomba odtrgala roko.

Cistercijanski samostan in sanitetni avto Rdečega križa — to sta v resnici dva izrazito »vojaška cilja«, o katerih neprestano tako hinavsko govore angloameriška poročila.

Kronika

* **24. odlikovanec z briljanti.** Führer je podelil generalu nemške vojske von Manteuffilu hrastov list z meči in briljanti kot 24. pripadniku nemške oborožene sile.

* **Mussolini pri ranjencih.** Iz Benetk poročajo, da je predsednik italijanske republikanske fašistične vlade Mussolini pred nekaj dnevi obiskal lazaret, v katerem leži več sto ranjencev. Ranjeni vojaki so se zbrali v dvorani, kjer je imel Mussolini nanje kratek nagovor v nemškem jeziku.

* **Dr. Conti v Danzigu.** Nemški minister za zdravstvo je prispel pred nekaj dnevi v Danzig. Njegov obisk je veljal vprašanjem razdeljevanja zdravil, oskrbe za bolnike in vprašanjem splošnega zdravstvenega pomena na tem področju.

* **Uničevalci kulture.** Pri bombnem napadu na Dunaj v sredo 21. februarja je bila po poročilu »N. W. Tagblatta« poškodovana univerza, magistrat, Toskanska palača ter mnogo drugih stavb na Ringu in Schwarzbergovem trgu. Zadeta je bila tudi neka bolnišnica v 15. okraju.

* **»Völkischer Beobachter«, dunajska izdaja,** izhaja od četrtka 22. februarja v spremenjeni obliki iz razlogov tehničnega značaja, kakor sporoča uredništvo na naslovni strani.

* **Ustavljeni italijanski listi.** Tudi v Rimu je ustavilo 5 največjih italijanskih dnevnikov svoje izhajanje do 31. marca. Vzrok je isti kakor v drugih zasedenih italijanskih mestih: pomanjkanje papirja.

* **Epidemija koz** se je pojavila v Kampaniji, v Neaplju, Palermu, Beneventu in Avelinu v Italiji.

IZ LJUBLJANE

u— **Nova grobova.** Dotrpel je magistratni uradnik v pokoju g. Mirko Vičič. Pogreb bo v petek ob pol 9. zjutraj izpred kapele sv. Andreja na Žalah, na pokopališče k Sv. Križu. — V visoki starosti 82 let je zapustil svojce posestnik v Ivanjem selu gosp. Fr. Puntar. Na zadnji poti bodo rajnega spremili v soboto iz hiše žalosti na domače pokopališče. — Pokojnima naj bo ohranjen blag spomin, žalujočim ostalim izrekamo naše iskreno sožalje.

u— **Trije odlični solisti** bodo delovali na prihodnjem simfoničnem koncertu, ki bo v torek 6. t. m. ob 19. v veliki unionski dvorani. Domačima umetnikoma sopranistki Valeriji Heybalovi in pianistu prof. Antonu Trostu se pridruži to pot na naših koncertnih deskah tenorist dr. Julij Pölitzer, pevec velikega formata. Že samo njihov nastop nam jamči za resničen umetniški užitek koncertnega večera, na katerem bo nastopil tudi orkester 90 članov, katere je zbral v umetniško celoto dirigent podpolkovnik Ferdo Herzog. Opozarjamo, da bo orkester izvajal samostojno Bravničarjevo Slovensko plesno burlesko in Čajkovskega znamenito 5. simfonijo, spremljal pa soliste pri njihovih nastopih v delih Richarda Straussa, Wagnerja in Griega. Koncert se vrši na korist Socialne pomoči in se preplačila v ta namen hvaležno sprejemajo. Predprodaja se bo začela danes ob 8. uri zjutraj v Knjigarni Glasbene Matice.

u— **Prve zaplate kopne zemlje** se pojavljajo v okolici po vrtovih in po polju. Sonce naglo topi snežno odejo, ki se znižala že na prav tanko plast. Če bo trajalo sedanje lepo vreme še nekaj dni, bo sneg docela ekopnel. Prebujanje narave naznanjajo teloh, zvonček in trobentica, živahno pa je tudi po drevju in grmovju, kjer si preteguje premrle ude pernata družina naših ptic, ki že uglašuje svoje pevske strune. Sonca se zelo veselijo tudi meščani. V popoldanskih urah se po širokih sončnih ulicah prav pridno martinčijo. Nekateri gredo že na sprehode v okolico, ki pa ni posebno vabljiva, ker ceste in hodniki še niso povsod suhi.

u— **Pomladnega cvetja je vedno več naprodaj** ob trimostju, kjer imajo okoličanke določen prostor za prodajo cvetja. Največ je vrbovih mačic in teloha, pa tudi zvončki se že dobe. Kljub temu, da smo imeli minulo zimo izredno debelo snežno plast, je narava, kakor vsako leto, ob določenem času poslala svoje pomladne znanilce. V mirnem času smo imeli prvega pomladnega cvetja po navadi več na izbiro, zlasti še ob tako lepih sončnih dneh kakor so bili minuli. Ko pa bomo spet obiskovali okoliške hribe, bo tudi v tem pogledu bolje.

u— **Nesreče.** Jožica Skok, 35 letna žena monterja iz Ljubljane, je padla s kolesa in si zlomila desnico. 18 letni študent Janez Remic iz Ljubljane se je vsekal v desnico. Majda Golobič, 4 letna hčerka delavca iz Poljanske ceste, se je s kropom oparila po nogah. 38-letni Vladimir Lamplč iz Ljubljane se je pri sekanju drv vsekal v desno nogo. Viktor Svetek, 36 letni mizar iz Ljubljane, se je na cirkularki vžagal v levico. 43 letnemu delavcu eLopoldu Savliju iz Ljubljane je pri delu transmisijski jermen poškodoval desnico. — V ljubljanski splošni bolnišnici so ponesrečencem nudili zdravniško pomoč.

u— **Tečaj o negi in prehrani dojenčkov** se prične dne 5. marca t. l. ob 16. uri na odseku za zdravstveno zaščito mater in otrok higienskega zavoda v Ljubljani (Dečji in materinski dom, Lipičeva 3). Tečaj traja 3 tedne ter je brezplačen. Vpisovanje se vrši v Dečjem domu vsak delavnik dopoldne.

u— **Darovali so:** za Socialno pomoč g. Antolec Drago 200 lir namesto venca na grob pok. dr. Otona Fettcha in rodbina dr. Gregorin-Kačič 200 lir v počastitev spomina ge. Katinke Sušnikove.

u— **Podporni fond Slovenskega domobranstva** se zahvaljuje tvrdki »Žika« za velikodušno darilo v naravi.

u— **Za Jožefovo in veliko noč** je najcenejše darilo lepa barvasta fotografija. Foto »Justin«.

Iz Novega mesta

Zopet bombni napad na Novo mesto. Komaj so se meščani nekoliko pomirili od zadnjega bombardiranja, že so v sredo popoldne prileteli komunistični letala nad težko preizkušeno prebivalstvo in jele ropotati letalske strojnice ter padati bombe. Nizko so štirje dvomotorniki prileteli nad mesto, zapela je strojnica, takoj nato pa so začele padati bombe. Zadet je bil novi trakt šmihelskega samostana, zažgan župnišči pod, poškodovana stavba meščanske šole in gimnazije in zažgana neka baraka s senom. Kot žrtev napada je bil težje ranjen na nogi domobranec Kolenc. Večja je materialna škoda. Ljudje so se vedli disciplinirano. Opozarjamo ponovno starše, naj strogo prepovedo svojim otrokom pobirati letalske izstrelke. Nič se ne ve, kje še tiči nevarnost. Kesanje bo prepozno, ko bodo tu nepotrebne žrtve lahkomiselne radovednosti in otroške romantike.

Sonce uveljavlja svojo moč. Četudi je prejšnji torek nekoliko zapihala burja in je naslednji dan prinesla celo nekoliko snežink s seboj, vendar se že čuti, da se bliža toli zaželjena pomlad. Pozornemu opazovalcu ne uidejo črne lehe, ki se večajo iz dneva vdan. Marljivi vrtnarji so že na delu. V zabojčke sejejo razno semenje za vzgojo sadik. Na Bregu, kamor se sonce upira ves dan, so Brežanke posejale že solato. Saj je tu ves prostor zavarovan pred vetrovi in je zemlja že zelo topla, ker se toplota odbija tudi od skalnatih sten. Pridne Brežanke bodo gotovo, kakor vsako leto, tudi letos odnesle prvenstvo v zgodnji zelenjavi.

Smrtna kosa. Po kratki bolezni je preminula v petek gospa Iva Pečar, roj. Oblak, soproga pokojnega odvetnika dr. Pečarja in trgovka v Novem mestu. Zapustila je 14 letnega sina in 12 letno hčerko. Skromna in marljiva pokojnica si je v svojo dobroto pridobila velik krog iskrenih prijateljev, ki so jo v nedeljo spremili na zadnji poti. Žalujočim naše iskreno sožalje.

Naš trg. Lepo vreme je privabilo več okoličank v mesto. Prinesle pa so le malo blaga: nekaj korenja, repe in podobno. Več je bilo mleka (zelenka pa 35 lir). Tudi smetane je bilo nekoliko (lonček po 45 lir). Mnogo je bilo jajčkov, deloma za zameno, deloma pa po 12 do 14 lir. Nekaj drobnih jabolk po 5 lir kos, ni šlo hitro v promet. Več blaga kot na trg, so kmetice prinesle v cekarjih in košarah po hišah v zameno za razno blago. Med drugim so gledali iz košar vrstoma steklenk z mlekom, vinom in tudi — žganjem. O teh kupčijah pa kronika molči.

Vrtnarjev manjka. Obe vrtnariji, na Grmu in Medle-Heferle, že pripravljata zemljo za setev. Ker pati je lega manj ugodna, bo pomanjkljivo nadomeščeno v toplih gredah in rastlinjakih. To delo pa vzame mnogo časa in ga vrtnarja ne zmoreta. Še bolj kot lani je letos važno vprašanje vrtnarskih pomočnikov, ki jih zelo primanjkuje. Also se vtem pogledu stanje najboljše, bo to imelo neljube posledice — v škodo vsemu prebivalstvu. Zato naj se vrnarski pomočniki in učenci, ki bi imeli veselje do vrtnarstva, javijo na obe vrtnariji. Ker je sočivje za prehrano prebivalstva eden izmed zelo važnih faktorjev, naj bi tudi oblastva storila vse, da na bodo vrtnarji ostali brez delovnih moči.

S Koroškega

Dolžnost pomagati bližnjemu. Gauleiter za Koroško dr. Rainer je objavil poziv vsem lastnikom prevoznih sredstev, zlasti motornih vozil, naj v sedanji prometni stiski izrabijo vsak razpoložljiv prostor v svojih vozilih s tem, da sprejmeo sonarodnjake povsod v vozilo. Posebno pozornost zasluži jo pri tem ranjenci, starejše osebe ter matere z otroki. Vožnje naj se omejujejo samo na najnujnejše primere, ki so v zvezi z vojno. Potniki, ki želijo stopiti v vozilo, bodo dajali znake z roko. Ta odredba velja tako za osebne kakor za prevozna avtomobila. Motorizirana vozila, pravi razglas na koncu, danes niso več zasebna lastnina, kajti gume, bencin in avtomobili so vojni pripomočki, ki morajo služiti celokupnemu narodu.

Teroristični letalci so odvrgli tudi na koroško ozemlje eksplozivna zalivna peresa. Pristojne oblasti opozarjajo prebivalstvo, naj se takšnih predmetov ne dotika. Najbolje bo, da se kraj, kjer leži odvrženo nalivno pero, v vsakem primeru naznani najbližji policijski stražnici.

Nov razpored voženj na tramvajskih progah in avtobusih na področju Celovca je stopil v veljavo 11. februarja. Od tega dne dalje vozi tramvaj od postaje do jezera zjutraj od 6. ure naprej vsakih sedem minut, od 7. ure dalje pa vsake pol ure. Avtobusi vozijo na dosedanjih progah v presledkih po četrt ure.

Državna gradbena šola v Beljaku je obnovila pouk v ponedeljek, 19. februarja. Tečaj vodi lir. Rudolf Götz.

Na državnem konservatoriju v Celovcu se je začel drugi semester 15. februarja. Gojenci, ki iz katerih koli razlogov niso mogli predložiti svojih listin in opraviti vpisa, se še vedno sprejemajo.

Ženska tapetnica. V bližini Jesenic živi ga. Unterwegerjeva, žena tapetniškega mojstra in sedlarja, že 18 let pomaga imenovana svojemu možu pri delu v njegovi stroki in se je tako izurila, da ga sedaj, ko je Emerik Unterweger v vojaški službi, uspešno nadomešča v njegovem poklicu.

S Štajerskega

Sestanek železničarjev je sklical pred kratkim dr. Portschy v Brucyku ob Muri. Pozval je udeležence, naj tudi v bodoče vztrajajo na svojih mestih ter pomagajo dostavljati vojaštvu na fronti orožje in strelivo.

18 tisoč mark so nabrali pri gradnji obrambnih postojank zaposleni člani nekega celjskega obrata in denar izročili podpornemu fondu za zimsko pomoč.

O dogodkih v Sovjetski Rusiji je predaval v sredo 14. februarja na ljudski univerzi v Gradcu znani publicist, docent dr. Walter Schneefus. Predavanje je bilo v prostorih višje gospodarske šole.

V Judenburgu sta obhajala zlato poroko zakonca Anton in Marija Vaha. Jubilantka je bila odlikovana z zlatim križcem za nemške matere.

Uspehi strokovnjaškega sadjarstva. Kako se da izboljšati in dvigniti pridelek sadja, o tom priča primer nekega sadjarja, ki se je preselil iz okolice Merana na Štajersko. Na posestvu, katerega obdeluje sedaj on, so pridelali prejšnji gospodarji največ 14 vagonov sadja na leto. Lansko leto pa se je umnemu sadjarju posrečilo dvigniti pridelek na 25 vagonov.

Smrtna kazen za tatu iz navade. Graško sodišče je obsodilo 26 letnega vrtnarja Jožefa Knotza, ki je bil že sedemkrat kaznovan ter je leta 1943. pobegnil iz zaporov, na smrtno kazen. Knotz se je skrival v stanovanju 23 letne natakarice Roze Schmiedbauerjeve in je v zadnjem času izvršil 11 kletnih vlomov, pri katerih je prvenstveno oškodoval osebe, prizadete po bombnih napadih. Prilastil si je za 23.000 mark raznih potrebščin, obleke, perila, koles, perutnine itd. Schmiedbauerjeva mu je pri vlomih pomagala s tem, da je ob njegovih tatinskih podvigih prežala na okolje, kjer je Knotz kradel. Poleg tega je tudi shranjevala ukradene predmete. Knotz je bil zaradi vlomov in tatvin iz navade obsojen na smrt, Schmiedbauerjeva pa na 6 let robije.

Na 10 mesecev ječe je bil obsojen Franc Hohl iz Dietersdorfa. Hohl je moral na službeni poziv župana Wagnerja na mestno občino. Ob tej priliki je postal nenavadno predrzen ter je grozil županu, da ga bo pobil. Segel je po steklu z namenom, da bi udaril župana. Zaradi tega je bil mož poslan pred sodišče.

OBVESTILA „PREVODA"

PRODAJA MESA

V soboto 3. t. m. oddajamo 10 dkg govedine v Ljubljani na odseku štt. 13 in 14 Feber februarske nakaznice MPU-ja, na Jesenicah in v Polju (kjer naj shranijo februarske nakaznice za nakup mesa 10. t. m.) pa na odseku štt. 11 in 12 Feb«.

Mesarji, bodite v petek ob 14. na klavnici!

Potrošnike pri Lebenu Frančiški smo odslej pridelili Jesihu Jakobu st. na Pogačarjevem trgu.

BELEŽNICA

KOLEDAR

Sreda, 2. marca: Simplicij, Belin

DEŽURNE LEKARNE

Dr. Kmet, Ciril-Metodova 43; Mr. Trnkoczy dedj., Mestni trg 4; Mr. Ustar, Selenburgova 7.

DRŽAVNO GLEDALIŠČE

OPERA

Petek, 2. marca ob 17.30 operna predstava: Sama poseem in balet Šeherezada. Red Premierski.

Sobota, 3. marca ob 17 operna predstava: Črobata piščal. Red Sobota.

Nedelja, 4. marca ob 17.30 dramska premiera: Pygmalion. Red Premierski.

*

V. Parma: »Sama pesem«. Dramatična romanca v enem dejanju (3 slikah). — Osebe: Kralj-Jenko, Kralijca-Bukovčeva, Paš-Čuden, Glas za odrom: Rakovec. — Dirigent: A. Neffat. — Režiser in koreograf: P. Golovin. — Scena: ing. E. Franz. Kostumi: J. Vilfanova. Čas: Srednji vek. — Kraj: Kraljevski grad.

N. Rimsky-Korsakov: »Šeherezada«. — Simfonična suita. Osebe: Orientalski sultan - Pogačar, Njegova soproga - Japljeva, Šeherezada, sužnja - Bravničarjeva, Njen ljubimec - M. Kürbos. — Sodeluje ves baletni zbor. — Dirigent: A. Neffat. — Režiser in koreograf: P. Golovin. Scena: ing. E. Franz. — Kostumi: J. Vilfanova.

B. Shaw: »Pygmalion«. Komedija v petih dejanjih. V tem delu je uporabil Shaw antični motiv o Pygmalionu, ki se zaljubi v svojo lastno stvaritev, kip prelepe Galateje. Avtor je oblikoval motiv po svoje in ga prenesel v sodobno življenje. Z njemu lastnim ostrim kritičnim čutom in humorjem prikazuje eksperiment jezikoslovca prof. Higginsa, ki vzgoji dekle s ceste v kultivirano damo. Delo je zrežiral Vladimir Škrbinšek, ki bo igral tudi glavno vlogo.

Izvodi Gledališkega koledarčka za 1945, ki bi event. ostali neprodani, bodo interesentom na razpolago šele na dan žrebanja v nedeljo 4. marca pri blagajni v Operi od 9. do 11. ure. Cena 28 Lir.

Oddajniška skupina Jadransko Primorje

RADIO LJUBLJANA

PETEK, 2. MARCA

7.00—7.10: Poročila v nemščini. 7.10—9.00: Jutranji koncert. Vmes od 7.30—7.40: Poročila v slovenščini. 9.00—9.10: Poročila v nemščini. 12.00 do 14.00: Napoved sporeda, nato glasba za premor. Vmes od 12.30—12.45: Poročila v nemščini, poročila o položaju in poročila v slovenščini. 12.45—14.00: Salonski orkester vodi Albert Dermelj. 14.00 do 14.15: Poročila v nemščini. 14.15—15.00: Od dveh do treh — šare meh (prenos). 15.00—16.00: Osrednji nemški spored. 16.00—17.00: Kmečka godba in pevski duo bratov Lumbarjev (spremljata na harmoniki Stanko August in na kitari Fr. Stanič). 17.00—17.15: Poročila v nemščini in slovenščini. 17.15—17.30: Glasbena medigra. 17.30—18.00: Komorni zbor. 18.00—18.30: Vedno veseli. 18.30 do 18.45: Iz našega leposlovja. 18.45—19.30: Šolska glasba — izvajata mezzosopranistka Vida Rudolf in pianist Gojmir Demšar. 19.30—19.45: Poročila v slov. 19.45—20.00: Prenos branja članka ministra dr. Göbbelsa iz tednika »Das Reich«. 20.00—20.15: Poročila v nemščini. 20.15—21.00: Osrednji nemški spored. 21.00—22.00: Dunaj pozdravlja Ljubljano (s petjem sodeluje Heinrich Friedl). 22.00—22.15: Poročila v nemščini in napoved sporeda. 22.15—23.00: Malo kramljanja, malo plesanja. — Plesni orkester vodi Dušan Prevoršek. 23.00—24.00: Glasba pred polnočjo (prenos).

Iz Trsta

Cina večjo štedajo s plinom priporoča svojim potrošnikom tržaška plinarna. Plin se sme uporabljati le ob določenih urah. Potrošnikom, ki se ne bodo ravnali po navodilih, bodo vzeli plinske rešoje, plačati pa bodo morali vrhu tega še globo.

Delitev sira. Potrošniki na področju tržaške mestne občine so prejeli meseca februarja po 100 g mehkega sira, ki je veljal v nadrobni prodaji 28.60 lir kg.

Na Opčinah pri Trstu so pokopali delavskega nadzornika Franca Dannerja iz Ottenheima pri Lincu. Prebivalci Trbiča, ki so se v velikem številu udeležili njegovega pogreba, so ob tej priložnosti nabrali 2625 lir za Zimsko pomoč.

50 letnico poklicnega dela v zavarovalni stroki je praznoval pretekle dni ravnatelj tržaške jadranske zavarovalne družbe g. Posselt. Polnih 50 let je Posselt zaposlen pri imenovanem zavodu. Ravnatelju Posseltu gre zasluga, da se je ta zavarovalni zavod razvil tehnično in organizatorno ter da je otvoril mnogo podružnic tudi izven Trsta in področja Jadranskega Primorja.

Pomoč za bombardirane. V sejni dvorani tržaškega magistrata je bil minule dni sestanek, na katerem so pod predsedstvom župana in podžupana predstavniki trgovine in industrije razpravljali o pomožnih ukrepih za tržaško civilno prebivalstvo, ki je trpelo v zadnjem času po bombnih napadih. Župan je poudarjal, da je v Trstu več ustanov, ki pomagajo po letalskih napadih prizadetemu prebivalstvu, kljub temu pa je potrebno osnovati še poseben odbor, ki se bo bavil s perečimi nalogami. Po vzoru akcij za tuberkulozne bolnike se bodo uvedli tudi posebni nabiralni dnevi za prizadeto prebivalstvo po bombnih napadih.

Žrebanje posojila iz leta 1916. V četrtek 1. marca je bilo v prostorih tržaškega magistrata 29. žrebanje posojila tržaške mestne občine iz leta 1916.

Delitev jajc. Potrošniki v Trstu so prejeli za mesec februar po eno jajce na osebo. Cena jajcu je bila 16 lir.

Smrt zaradi padca. Na kirurškem oddelku tržaške bolnišnice je umrl Martin Škerlc iz Trsta, stanujoč v ul. Gozzi 5. Mož je nekoliko padel ter se občutno poškodoval na levi strani života.

Promet:na nesreča se je primerila tovornemu avtomobilu, ki je vozil iz Kopra pri Trstu. Na nekem ovinku je avtomobil zadel ob visok zid. Ranjenih je bilo devet oseb, ki so se peljale proti Trstu. Devetorico so morali odpeljati v bolnišnico. Med njimi so tudi: Marij Sfiič, Marija Nikolaj in Roza Pavlič.

Iz Gorice

Sedemdesetletnica zaslužnega glasbenika. V Gorici je obhajal te dni sedemdesetletnico rojstva neutrudni delavec na glasbenem polju skladatelj g. Emil Komel. Jubilant je prejel ob tej priliki nešteto čestitk od svojih učencev, pevcev, prijateljev in znancev, prav posebno iskreno pa mu je čestital cerkveni pevski zbor goriškega Travnika.

Delovanje Ljudske univerze. Pred dnevi je predaval na Ljudski univerzi v Gorici urednik »Goriškega lista« dr. Milan Komar o dr. Antonu Mahniču. Razvil je sliko življenja, dela in mišljenja dr. Mahniča ter povedal o njegovi osebnosti marsikaj novega in zanimivega. Občinstvo je sledilo predavateljevim izvajanjem z vidnim zanimanjem. Naslednje predavanje bo imel g. Jože Šorli. Govoril bo o zgodovini šahovske igre.

V Ajdovščini so nedavno uprizorili pravljično igro »Jurček«, kateri so sledili starši in mladi poslušalci z velikim zanimanjem.

Županstvo goriške občine je objavilo seznam ulic in cest, kjer so prebivalstvu na razpolago vodnjaki za primer, da bi moral vodovod prekiniti svoje normalno obratovanje. Obenem prebivalstvu priporoča, naj vodo uporablja kolikor mogoče štedljivo.

Kaznovani brivski mojstri

Šef Pokrajinske uprave, komisar za cene za Ljubljansko pokrajino, je kaznoval brivske mojstre: 1. Gjuda Aleksandra, stanujočega na Kongresnem trgu št. 6, 2. Potočnika Vilija stanujočega v Igriški ulici št. 2, 3. Repa Viktorja, stanujočega v Dobrilovi ulici št. 22, 4. Dorčeca Ivana, stanujočega v Školji ulici št. 6, 5. Habiča Leopolda, stanujočega v Hubadovi ulici 7, 6. Plivelića Mateja, stanujočega v Prešernovi ulici 53 in 7. Rakarja Staneta, stanujočega na Rimski cesti št. 21 zaradi sestave maksimalnega cenika za frizersko obrt, ne da bi ga predložili pred uporabo komisarju za cene v odobritev in zaradi presežka maksimalnega cenika za brivske in frizerske obrate, ker so prekoračili ta cenik za frizerska dela in zaračunavali tudi več kot 50 % nad odobreno ceno in sicer: Gjuda Aleksandra na 5000 lir denarne kazni in na poravnavo v iznosu 500 lir, vsi ostali pa vsakega po 1000 lir denarne kazni in 500 lir poravnave.

Kako so komponirali veliki mojstri

»Povej mi, kje živiš in povem ti, kako komponiraš!« Ta izrek dobimo v spisih Roberta Schumanna. In res je! Okolica ima velik vpliv na skladateljevo vstvarjanje. Medtem, ko eden čuje najlepše melodije v gozdni tišini, je drugemu potrebna pobuda bučnega mestnega življenja. Tako je n. pr. Beethoven napisal najveličastnejša dela na svojih popoldanskih blodnjah. Niti toča, niti sneg ali dež ni zadržalo mojstra doma. S seboj je vedno nosil notno knjižico, v katero je zapisoval svoje muzikalne misli, katere pa so bile za nepoklicane nerazumljive. Tudi K. Maria v. Weber je našel na samotnih sprehodih motive za svojo »Euryantho«. Krasno prirodo je ljubil tudi A. Bruckner, ki je najraje komponiral v kakem gozdnem zatišju. Drugi so zopet skladali doma pri klavirju. Ko je še vse spalo, je Richard Wagner spisal svojega »Tannhäuserja«. Večkrat je dejal: »Eno dopoldne brez dela mi je kot dan v peklu.«

Širša publika je mnenja, da

skladatelji delajo pretežno ponoči.

To pa ne drži. Hayde je delal že zgodaj zjutraj in tudi Schubert, ki je najraje pri delu ležal v postelji in ga ni motilo, če so prijatelji okoli njega delali trušč. Mozart je bil tudi neobčutljiv za hrup, raje narobe. »Nad menoj je violinist, pod menoj tudi eden, poleg mene uči učitelj petja, a zadaj igra oboist. To je nekaj veselega, to daje misli.« Zato pa je Wagner zahteval pri delu največji mir. Pogosto pa je delal ponoči Chopin, nikoli pa ne v ponedeljek in petek, ki sta veljala zanj kot nesrečna.

Ko so vprašali Rossinija, kdaj je treba delati, je rekel: »Čakajte do predvečera nastopa. Nič bolj ne bodri duha, kot silna potreba, prisotnost kopistova in bes impresarija.« S podobno brzino je nastala tudi uvertura opere »Don Juan«, ki jo je Mozart napisal v eni noči. Zvečer je rekel svoji ženi, naj mu skuha čaja, ker bo ponoči delal. Žena mu je delala družbo in pripovedovala pravljico o Aladinovi svetilki in druge pravljice. Vendar pa je postal zaspan in legel za eno uro. Žena pa ga je pustila spati dve uri t. j. do 5. ure. Ob sedmih je bil naročen kopist in zvečer je bila uvertura dovršena.

Zanimiv je postanek znamenite

Schubertove »Podoknice«.

Mojster je bil v veseli družbi v nekem vrtnem lokalu. V roke mu pride knjiga in kazaje neko pesmico reče: »Na umu imam lepo melodijo. Škoda, da nimam notnega papirja.« Prijatelji pograbi jedilni list in na zadnji strani izpolni s črtovjem. V hrušču padajočih kegljev in krogel na kegljišču je nastala njegova »Ständchen«. Posrečeno je rešila situacijo žena Johana Straussa. V glavo mu je šinila lepa plesna melodija, katero je »Kralj valčkov« napisal na stotak, ki mu ga je ponudila žena. Pozneje, ko je zbolel, mu je zdravnik prepovedal vsako delo. Vzeli so mu ves notni papir. Na svojih sprehodih pa je bolnik pisal — na svoje manšete.

Beethoven med delom ni mislil na jed in pijačo. Večkrat so zvečer videli nedotaknjen zajtrk in kosilo na njegovi mizi. Podobno tudi Hugo Wolf, ki je v 3 mesecih skomponiral 44 Mörikovih pesmi, in pri tem čisto pozabljal na jed. Na to pa je sledilo 5 mesecev popolne neplodnosti.

Ko je Saint-Saens bežal pred pariško zimo v Alžir, je delal neumorno najrajši

v sami srajci pred odprtim oknom.

Originalen je bil pri delu Adam. Ko se je dobro najedel, je legel na divan ter se pokril na debelo, kljub poletni vročini, na nogah pa mu je čepela priljubljena mačka.

Kdor je hotel govoriti z Meyerburom, je moral priti ob lepem vremenu, ker nikoli ni bil avtor »Afrikanke« bolj razpoložen za delo, kot tedaj, kadar je besnela burja in je dež pljuskal v okna. Nekaterim je zopet dobra pijača dala inspiracijo. Gluck je okrasil svoj klavir s steklenicami šampanjca predno je začel pisati. Rossini je moral pri vodi in makaronih komponirati uverturo za svojega »Otela«. Trmastega skladatelja je dal namreč ravnatelj zapreti. Šele, ko je dovršil partituro, je smel iz sobe. Mnogo lepih skladb je nastalo pri jahanju. Auber je bil namreč strasten jezdec. Slavčkovo petje pa je dalo Verdiju marsikateri lirični motiv.

Ko je Berlioz

prišel v Budimpešto,

mu je prišla na misel melodija za kmetski ples v »Faustu«. Pod cestno svetiljko je hitro skiciral to kompozicijo. Mozartu se je neredko zgodilo, da je pri biljardu ali kegljanju pograbil za notni papir in napisal kako lepo melodijo. Halevyja, komponista »Židovke« je včasih fantazija pustila na cedilu. Tedaj je pristavil na ogenj lonec vode. Monotono brbotanje vrele vode mu je vrnilo fantazijo in mu dalo nove misli.

Rossini je delal, ko so ga mamili lovorjevi venci in veliki honorarji. S 37 leti, ko je dovršil mojstrsko delo »Viljem Tell« je šel v pokoj. V nadaljnjih 40 letih ni skoro nič več napisal. Ko mu je neki založnik ponudil za novo opero 100.000 frankov je odgovoril: »Za slavo ne pišem več, a denarja imam dovolj.« Drugače pa Verdi. Blizu osemdesetih let je napisal opero »Falstaff«.

Značilno je, da so mnogi mojstri napisali najboljša dela v bolezni. Beethovnova deveta simfonija, Missa Solemnis, klavirska sonata op. 106 in še mnoga druga dela so nastala v času, ko je Beethoven zelo trpel vsled bolezni. Mozart je spisal svoj »Requiem« na smrtni postelji. Chopin je umirajoč napisal znamenito posmrtno koračnico.

Če premotrimo, koliko so nekateri mojstri zložili, se čudimo, kako so mogli v tako kratkem času toliko napisati. Czerny je napisal okoli 1000 del, Schubert, poleg drugih del, še 600 pesmi. Haydn ima čez 118 simfonij, Liszt pa celo 1233 del! Največ »opusov« ima Franc Abt, ki je v 66 letih svojega življenja izdelal 2610 del!

Največji komponist vseh časov Ludvik van Beethoven je živel 57 let (1770—1827) in dovršil 439 del. Na prvi pogled je to malo z ozirom na druge mojstre. A vedeti moramo, da so to po večini

velika orkestralna dela,

ki so zahtevala mnogo časa. Razen tega Beethoven ni vstvarjal tako hitro kot n. pr. Mozart. On je delal zelo počasi in je pri delu stalno sebe kritiziral in popravljal. Zato imajo njegova dela največjo notranjo vrednost in njihova veličina in lepota ne bo nikoli izgubila svojega sijaja. Njegovi glasoviti peta in deveta simfonija ter veličastna »Missa Solemnis« bodo vedno sijale v cerstvu glasbe kot nekaj, kar je bilo in bo nenadkriljivo in čemur se morajo navadni smrtniki diviti z največjim spoštovanjem.

Gospodarstvo

= **V sedanji vojni je bilo potopljenih 3000 angleških ladij.** Angleški časopisi objavljajo podatke o angleških izgubah ladijske tonaže v sedanji vojni. Vsega je bilo doslej potopljenih 3000 angleških ladij. Gornje podatke navaja letno poročilo organizacije angleških paroplovnih družb. Ob izbruhu vojne je znašala skupna tonaža zaveznikov 30 milijonov ton, od tega je odpadlo 17 in pol milijona ton na Anglijo. Že do konca leta 1943 je bilo potopljenih za 22 milijonov brutto registrskih ton zavezniških ladij.

= **Južna Italija si mora sama pomagati.** Vsa zunanja trgovina zasedene Južne Italije gre še vedno izključno na račun zasedbenih oblastev, to je te dni izjavil tiskovni šef Bonomijeve vlade zastopnikom rimskega tiska. Doslej je Bonomijeva vlada od angleško-ameriške kontrolne komisije dobila zgolj dovoljenje, da izdela načrte za bodočo blagovno izmenjavo z nevtralnimi deželami. Že izdelava teh načrtov na papirju pa je povzročila precejšnje težave. Med izvoznimi postavkami v zadnjih treh mesecih najdemo tudi postavko 250.000 ton živil, ki so jih Anglo-Američani nakupili v Italiji. Žal poročilo ne pove, če stoji temu izvozu nasproti vsaj v enakem obsegu dovoz potrebnih živil v Južno Italijo. Nazadnje je tiskovni šef Bonomijeve vlade poudaril, da mora Italija iz lastnih sil obnoviti industrijo in gospodarstvo, kajti Anglo-Američani trenutno niso v položaju, da bi Italiji dobavljali surovine.

= **Italija ima samo še 50 trgovinskih ladij.** Po podatkih rimskega lista »Il Secolo XX«, je Italiji ostalo le še 50 trgovinskih ladij od predvojne mornarice, ki je obsegala 1,335 ladij s 3.5 milijona brutto registrskih ton. Še ta skromni ostanek mornarice se ne more uporabljati za uvoz živil. Zaradi svoječasnih angleških bombnih napadov so luke po večini v brezupnem stanju razdejanja.

= **Neapelj brez časopisov.** Zaradi popolnega izčrpanja zalog papirja so v Neaplju vsi časopisi prenehali izhajati.

= **Delo žen v Sovjetski zvezi.** Izredno masiranje vojske, ki jo je Sovjetska zveza pripravila za januarsko ofenzivo, je bilo po najnovejših informacijah mogoče le tako, da so v Sovjetski zvezi pritegnili k delu vse razpoložljive ženske delovne moči. Celo traktorje in druge velike kmetijske stroje vozijo žene, ker so izvežbane vozače poklicali v vojsko. Osebje traktorskih postaj sestoji sedaj do 80 % iz žen. Uporaba žen pri velikih strojih, ki žanjejo in mlatijo, pa znaša že 60 %. Tudi železniški promet zelo trpi zaradi pomanjkanja moškega osebja. V industrijskih področjih zapadne Sibirije je v zadnjih mesecih vidno nazadovala proizvodnja, ker ni na razpolago delavcev. Če je Sovjetska zveza za januarsko ofenzivo pripravila poldrugi milijon ali dva milijona ljudi, je s tem po mnenju nevtralnega inozemstva docela izčrpala svoj človeški rezervoar.

= **Rastoče sovjetske zahteve glede posojila v Ameriki.** Po vesteh iz Washingtona je Sovjetska zveza povišala vsoto posojila, ki ga hoče najeti v Zedinjenih državah, od 6 na 10 miljard dolarjev, in sicer z značilno motivacijo, da so v tem, povišanem znesku »upoštevane tudi potrebe za obnovo Poljske, Rumunije, Bolgarije, Madžarske in Jugoslavije«. Ta utemeljitev je gotovo najbolj zgovoren komentar h konferenci v Jalti, ki kaže na eni strani sovjetski imperializem, na drugi strani pa ameriško izdajstvo Evrope in popolno nemoč Velike Britanije.

= **Francoska proizvodnja električnega toka padla na eno desetino.** Po najnovejših podatkih je padla letna proizvodnja električnega toka v Franciji na komaj 0.9 milijarde kilovatnih ur nasproti 9 milijardam pred vojno. To nazadovanje je v prvi vrsti posledica pomanjkanja premoga, ki je dovedlo tudi do zastoja zlasti v težki železarski industriji. V Franciji je sedaj v obratu le 9 plavžev, med tem ko je bilo pred vojno v obratu povprečno po 100 plavžev.

= **Inflacija v Belgiji.** Po londonskih informacijah se v Belgiji inflacija naglo razvija. Razvrednotenje denarja napreduje z vznemirljivo naglico. Samo za angleške in ameriške čete v Belgiji so v zadnjih tednih izdali za tri milijarde frankov novih bankovcev, kar tudi hudo obremenjuje belgijske finance.

= **Nica naj bi bila nova izvozna in uvozna luka za Švico.** Med švicarsko in francoske vlade so v teku pogajanja, na podlagi katerih naj bi dobila Švica za promet s prekomorskimi deželami na razpolago luko v Nici. Lani je Švica do zasedbe Francije uporabljala luške naprava v Marseilleu in v Setteu, še prej pa se je pretežno posluževala luke v Genovi.

= **Značilno poročilo švicarske Narodne banke.** Kakor poročajo iz Curiha, je švicarski obtok bankovcev lani ob koncu leta dosegel nov maksimum, kar poudarja tudi letno poročilo banke. Obtok je narasel na 3550 milijonov frankov, to je za pol milijarde več kakor pred enim letom. Povišanje utemeljuje poročilo z rastočimi potrebami denarnega prometa, v znatni meri pa je povečanje obtoka povzročilo tudi tesavriranje denarja. V lanskem letu je ostala nakupna cena novčanične banke za zlato nespremenjena (4869.8 franka za kilogram čistega zlata). Zlata in devizna rezerva se je povečala za 415 milijonov, potem ko je že v letu 1943 narasla za 600 milijonov. Švicarski vojni državni izdatki so do konca leta 1944 dosegli 7.2 milijarde frankov; od tega je Švica krila z davki le slabih 30 %, namreč 2.1 milijarde frankov. Štiri milijarde je krila zveza od pričetka vojne z 21 posojili, združenimi v 10 emisijah. Vrhu tega je bilo v tem času izdanih za 1 milijardo frankov zakladnih bonov. Poročilo banke navaja v svojem gospodarskem pregledu, da se ni uresničilo upanje gotovih krogov, da bo anglo-ameriška zasedba Francije prinesla poživljenje blagovnega prometa z inozemstvom. Zgodilo se je ravno nasprotno in je oskrba Švice s surovinami in drugim blagom nazadovala v tako katastrofalnem obsegu, da so se morala podjetja zateči k skrajšanju delovnega časa.

= **Novo znižanje obrokov v Švici.** Švica že skoraj leto dni ni dobila nobenih živil iz prekomorskih dežel in troši v znatni meri rezerve. Po zasedbi Francije od strani zaveznikov so Švicarji upali, da jim bo zopet omogočen tranzit preko Francije do portugalskih luk in da bodo lahko po tej poti dobivali živila in surovine. Čeprav so v Lizboni nakopičene že velike količine živil, uvoženih iz prekomorskih dežel za Švico, ne morejo teh živil prepeljati v Švico. Glede na občutno skrčenje rezerv živil se je moral švicarski zvezni svet odločiti za ponovno zmanjšanje obrokov nekaterih živil. Tako bo s 1. marcem znižan obrok kruha za 10 % na 225 g dnevno. Še ta znižan obrok bodo lahko obdržali le tako, da bodo krušni moki primešali krompirjevo moko. Bati pa se je, da bo zmanjkalo tudi krompirjeve moke. Potem je verjetno, da bo obrok v aprilu nadalje zmanjšan. Vrhu tega bo s 1. marcem znižan obro masti za 100 g in tudi obrok mesa za 100 g. Tako bo odslej znašal normalni obrok maščob mesečno 450 g, obrok mesa pa 900 g. V marcu bo vrhutega odpadla dodelitev fižola in graha.

= **Španija gradi veliko število novih ladij.** Po španskih uradnih podatkih je bilo ob koncu lanskega leta v španskih ladjedelnicah v gradnji 192 ladij z 276.000 brutto registrskimi tonami. Vrednost teh ladij bo znašala 1.5 milijarde pezet. Med drugim gradijo sedem tankovskih ladij s 67.000 brutto registrskimi tonami.

= **Zastoj švedskega pomorskega prometa z inozemstvom.** Ladijski promet švedskih luk z inozemstvom je v januarju nadalje občutno nazadoval. Tonaža prispelih ladij je znašala komaj 190.000 ton (lani 675 tisoč), tonaža ladij, ki so odplule, pa je padla na 175.000 ton (lani 636.00). Ladijski promet z inozemstvom je torej v januarju padel na eno tretjino lanskega obsega, kar je predvsem posledica nazadovanja ladijskega prometa z Nemčijo.

Izgubljena je bila

28. II. t. l. med 7.—10. uro dopoldne na cesti Vrhnika—Ljubljana aktovka s čevlji in važnimi dokumenti. Najditelja vljudno prosim, da vrne proti visoki nagradi v upravi Jutra.

Zrno do zrna . . .

Naša Nežika čita v nekem listu gospodinjske nasvete, odkimava z glavo in napenja šobo. »Tu nekdo trdi«, pravi, »da zadostuje za podkuritev premoga prgišče trsk ali drobno razstlanih drv. Kdo bi delal poskus! Vzamem raje toliko drv, da vem, da mi ogenj ne ugasne.«

POTRATA ves srečen:

»Iz vsakdanje rabe vemo, da gospodinje porabijo povprečno 250 g trsk za podkuritev; zadošča jih pa 100 g; moj dobiček: 150 g.

V Ljubljani je 25.000 gospodinjstev; vsako podkuri vsaki dan vsaj dvakrat. Moj dnevni dobiček znaša 7.5 tone ali 15 m³ drv (m³ drv tehta 500 kg). V enem letu sem bogatač, saj premorem 5.400 m³ drv ali v denarju izraženo: 2,700.000 lir. Za danes dovolj — na svidenje v nedeljo!«

Boj POTRATI!

SPORT

RAZPIS

tekmovanja v slalomu za prvenstvo Ljubljane

ŽSK HHermes razpisuje za nedeljo dne 4. t. m. s pričetkom ob 15. smučarsko tekmovanje za prvenstvo Ljubljane v slalomu za gospode, dame in mladino. Tekmovanje bo izvedeno ob Vodnikovi cesti v šiški na jasi za Krekovo gospodinjsko šolo. Prireditve se lahko udeleže bivši verificirani kakor tudi vsi neverificirani smučarji. Prijave s prijavnino, ki znaša 10 lir za tekmovalca, se sprejemajo do sobote 3. t. m., ob 18. v Akademskem domu, Miklošičeva cesta 5 pri zastopniku ŽSK Hermesa, vsak dan od 14. do 20. Proga bo merila okrog 400 m z višinsko razliko 100 metrov.

*

Čeprav smo že zaključili vse skromne račune o letošnji sicer smučarski sezoni in že z dobrimi nadami gledamo na skorajšnji povratek naših sportnikov j. ze lepih travnikov, so nam agilni Hermešani tako rekoč v zadnjem hipu le spričali v spored pravo pravcato tekmovanje na smučeh. Slalom v Ljubljani je ob pričetku marca, že to dvoje je prišlo tako nepričakovano, da nas odvzame vsakih napovedi v naprej! Eno pa moramo priznati: prireditelji so tudi to pot pokazali iznajdljivost, ki ji dolga leta nazaj ne najdemo primere.

Dotrpel je naš ljubljeni oče, stari oče, gospod

LUZNAR IVAN,

bivši ključavničarski mojster

Pogreb dragega pokojnika bo v soboto, dne 3. t. m. ob pol 9. uri dopoldne z Žal. kapele sv. Krištofa, k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 1. marca 1945.

Globoko žalujoči sin in hčerka ter ostalo sorodstvo

Bert Oehlmann: 18

NE SAMO ZA ZLATO

Roman

Ali sta bila mar Baray in Overbeck odkrila nekaj podobnega kakor Kolumbovo jajce?

Mozgala je brez konca in kraja. Globok molk je vladal na ladji. Le kdaj pa kdaj si začul korake palubne straže, drugače je bilo vse tiho. Kje neki je, je pomislila, in obraz Aleksandra Baraya je zrastel iz teme in se ji nasmejal.

Tako je ležala. Spala ni, a tudi bedela ne. Čudno stanje jo je uklepalo. Zdaj pa zdaj je nekaj zaškripalo v opaženi steni kabine, in slišati je bilo, kakor da bi se plazila tam zunaj po hodniku človeška noga.

Človeška noga?

Hela se je zdrznila. Kasch?

Ne. Nič ni bilo. Vse tiho.

Obrnila je stikalo za luč, toda žarnica ni zažarela. A, tako, seveda. Jahta je mirovala. Nekaj trenutkov se je igrala z namero, da prižge petrolejko, potem jo je znova premagala trudnost, da je omahnila nazaj.

Na steni je visela njena zapestna ura z radijevim številnikom. Koliko je neki že bilo? Tri. Bogme čas da zaspi. Tri po polnoči. Čez štiri ure bo treba vstati!

Hela si je potegnila odejo do polovice obraza. Na nič ni hotela več misliti. Ne na Baraya, ne na »Mihaela«, ne na Kascha. Toda dobra volja je bila zaman. Razločno je slišala nad seboj nagle korake in razburjene glasove.

Spet je planila pokonci.

In to pot je čuti niso varali. Glasovi na palubi so bili resnični. Z nimi se je družil drug glas, ki prav gotovo ni šepetal, a je bil vendar glas kapitana Petersena. Slišala ga je preklinjati, prav zares, bila je prava, neskončno dolga mornarska kletvica. Nato so se razlegla povelja.

Kaj je bilo to?

Hela je planila iz postelje.

Na klopici je ležal nared kopalni plašč. Zgrabila ga je, ga vrgla nase in hotela skočiti skozi vrata.

Preden pa je utegnila zgrabiti za kljuko, je že zarjovel na hodniku strežaj:

»Vstanite in se oblecite — — na ladji gori!«

*

Vkljub množici navzočnih je bilo v čitalnici vojnoznanstvenega zavoda kar pošastno tiho. Debele preproge so zagluševale vsak korak. Svetilke z zelenimi senčniki so metale svoje svetlobne kroge po mizah.

Bralec za mizo številka 42 je skrivaj porinil svojemu nasprotniku listek.

Overbeck ga je vzel. Za hip se je ozri kakor človek, ki ima slabo vest. Nato je prečital Barayeve naglo začečkane besede: »Račun se spet in spet izhaja s 3, pomota izključena. Torej konec.«

Overbeck je prikimal. Očitno se je zmorom izhajalo s 3. Ali Baray je moral vsako reč po desetkrat preveriti, preden je bila zanj dokončno ugotovljena.

Londonska megla je tudi danes delala svojemu slovesu vso čast. Kakor dva kratkovidnika sta prijatelja malone tipaje tavala po ulicah. Mraz je bilo. Vzhodnik je žvižgal. A to je imelo tudi dobro stran; kajti časih so se meglene koprene raztrgale in razplahutale, pa si mogel spet hitreje ubirati korake.

Že pozno, okrog sedmih zvečer, sta nazadnje dospela na cilj.

Cornerjev hotel je bil hiša za prehodne potnike. Snaga je bila nekoliko pomanjkljiva, a hrana izvrstna. Niso te pitali dan za dnem z beafom in pogretimi konzervami, temveč s pametno domačo kuho. Baray je bil že večkrat v Londonu. Zmerom se je ustavljal tu, in Mr. Corner je že ravnal z njim kakor s starim znancem.

Kaj pošte?

MALI OGLASI

Službe išče

URADNICA (knjigovodkinja) z dosedanjo prakso, vestna v vsih pisarniških in poslovnih delih, išče primerno zaposlitev. Ponudbe Jutru pod »Prekaljena in zanesljiva«. 4707-4

Stanovanja

FOTO. POMOČNIKA-co sprejme takoj v stalno službo pod ugodnimi pogoji Foto Justi (nasproti nebotičnika). 4625-1a

PRODAJALKO sprejmemo v popolnem sredi mesta za takojšnji nastop. Ponudbe Jutru pod »Takojšnji sprejem«. 4777-1a

PREDILCA-ko, ki je vešč v predelavi in predenju žime za žimnice, sprejmem. Specijalna čečarska delavnica in predilnica žime Armič Slavko, Tržaška 47. 4768-1a

POSTREŽNICO 1-krat ali 2-krat na teden po 2 ali 3 ure, iščem. Naslov v Jutru. 4767-1a

GOSP. POMOČNICO pridno in pošteno, takoj sprejmem. Naslov v Jutru. 4731-1a

POSTREŽNICO za dopoldne, iščem. Naslov v Jutru. 4672-1a

FRIZERKO ali vajenko, ki ima nekaj prakse, sprejmem takoj ali po dogovoru. Frizer, Šmartinska c. 18. 4697-1a

POSTREŽNICO za pričščenje stanovanja, iščem. Bleiweisova cesta 48, visoko pritl., desno. 4708-1a

Izgubljeno

UČITELJA ki bi poučeval 6-letnega fantka klavirsko harmoniko, iščem. Naslov v Jutru. 4770-3

Najdeno

POSTELJICE otroške predalom, proda trgovina »Ogledc, Mestni trg št. 3. 4677-6

HARMONIKO Holandsko štirivrstno, skoraj novo, prodam. Zalcška c. 31. 4622-6

LIMONO V ČAJU dobro nadomešča limonin ekstrakt Citrol. Steklenička prinese seboj. Drogerija Anton Kane, Židovska ul. 1. 4447-6

KRASNO DARILO damsko (preciosa), ugodno prodam. Naslov v Jutru. 4665-6

PLAŠČ iz balonske svile, prodam. Pintarič, Wolfova 12. 4693-6

OBLEKO črno, moško, skoraj novo, najboljše blago, primerno za ženski kostum, prodam ali zamenjam. Naslov v Jutru. 4692-6

PLOŠČE gramofonske, tudi opere, prodam. Naslov v Jutru. 4775-6

RADIO Siemens, najnovejši model, z magičnim očesom, popolnoma nov, zelo ugodno prodam. Naslov v Jutru. 4773-6

POSTELJICO otroško, prodam. Naslov v Jutru. 4774-6

OBLEKO moško, črno, iz finega predvojnega sukna, za postavo 1.80, prodam. Naslov v Jutru. 4763-6

ČEVLJE moške, športne, štikle, št. 44, prodam. Naslov v Jutru. 4749-6

ČEVLJE štrapačne, nizko, dekliške, št. 36, prodam za samico. Ivan Judeč, Dunajska 23. 4758-6

RADIO 5-cevni, majhen format, prodam. Ogled od 8. ure dalje. Mariborska ul. 27. 4727-6

KOLESA damsko in moško, ugodno prodam. — Merkur, Puharjeva 6. 4729-6

BLAGO 2x3 m za dekl. športni plašč in nekaj sivega popline ter eno platno, prodam. — Naslov v Jutru. 4498-6

RADIO 3-cevni, prodam za 7000 lir. Ogled od 18. do 20. ure. Naslov v Jutru. 4736-6

ČEVLJE moške, nizke, letne, 42—43, prodam. Biteno, Celovška 37. 4740-6

POSTELJO ogrodje prodam. Puc, Prekmurska 2. 4725-6

ŠTEDILNIK železen, prodam ali zamenjam. Ježica, Fedi hribom 3. 4724-6

KOLO moško, Dürkopp, dobro ohranjeno, prodam. Naslov v Jutru. 4684-6

MOŠKO DARILO, prodam ali zamenjam za protivrednost. Naslov v Jutru. 4686-6

ELEKTROMOTOR 15 KS 380 Volt in dinamo 300 Amp. za galvanizacijo, proda Hočevič, Rimska cesta 13. Tel. 37-55. 4683-6

KOLO moško, trpežno, prodam, delno za protivrednost. Naslov v Jutru. 4681-6

HLAČKE damske, trikoj, prvovrsten bombaž, prodam ali zamenjam. Naslov v Jutru. 4690-6

GRAMOFON dobro ohranjen, salonski, ugodno prodam. Kapitelska 3, nad gostilno. 4696-6

DEŽNI PLAŠČ ženski in moški, semen in volnen pulover, ugodno prodam. Naslov v Jutru. 4700-6

SLIKE umetniške na platnu, kip kralja Matjaža ter anatomski mikroskop, prodam. Naslov v Jutru. 4704-6

VOZIČEK globok, prodam. Ambrožev trg 1/I. 4703-6

OBLEKO novo, črno, moško (smoking), iz najfinejšega predvojnega blaga, prodam. Naslov v Jutru. 4705-6

VOZIČEK globok, prodam ali zamenjam za športnega. Ogled Galjevica 10, Klemšek. 4709-6

BLAGO 3 m modrega, volnenega, prodam ali delno zamenjam za drva. Celovška 128 pritl., desno. 4710-6

CANKARJA kompletnih 30 zvezkov, v polusnje vezanih, prodam. Naslov v Jutru. 4718-6

Stanovanja

PISALNI STROJ boljši, in železno blagajno, kupim. Ponudbe z navedbo cene in znamke, poslati Jutru pod »M. T.« 4612-7

TEHTNICO avtomatično in decimalno, do 350 kg, kupim. Pripravljen na protiuslugo. Ponudbe Jutru pod »Tehtnica«. 4500-7

SLIKE naših starejših in mlajših mojstrov, kupim. Pridem na dom. Naslove pustiti v upravi Jutra pod »Slike«. J-446-7

TEHTNICO decimalno, 200 kilogr. z utežmi, kupimo. Petronafta, A. Benelak, Ciril-Metodova (Tyrševa) 35a. 4760-7

STOJALO za note, kupim ali dam protivrednost. Naslov v Jutru. 4771-7

DVOKOLO otroško, po možnosti s stranskimi kolesi za učenje, kupim ali zamenjam za nov športni vozček, predvojne izdelave. Langusova ul. 21. 4772-7

KNJIGE: Roche: Höhe-Mathematik, Teil I. II. III. IV; Perucca: Fisica sperimentale o generale; Wittenbauer: Aufgaben aus der technischen Mechanik, kupim. Ponudbe Jutru pod »Tehnične knjige«. 4762-7

ŽIMO, ščetine, vsako količino, kupimo. Specijalna čečarska delavnica, Armič Slavko, Tržaška št. 47. 4764-7

»KUNST DEM VOLK« posamezne številke ali letnike, kupim. Naslov v Jutru. 4769-7

ZAPRAVLJIVČEK nov ali dobro ohranjen, kupi Medarna, Židovska 6. 4756-7

BLAGO 15 metrov, za tapeciranje divana, kupim. Medarna, Židovska 6. 4755-7

2 KOMBINEZI trikotažni, in siv dežnik, kupim. Ponudbe Jutru pod »Novo«. 4754-7

BRAČ prvi ali drugi, kupim. Gallusovo nabr. 7/I. 4753-7

TRICIKELJ otroški, dobro ohranjen, kupim. Ponudbe z navedbo cene Jutru pod »Otroški tricikelj«. 4728-7

KOLO dobro ohranjeno, damsko, kupim. Nudim denar ali kako drugo dobro protivrednost. Tržaška cesta 14, podpital., levo. 4735-7

OMARO za obleko, velikost za v zaklonišče, kupim ali dam protivrednost. Naslov v Jutru. 4716-7

TABULAR kupim. Plačam z dobro protivrednostjo. Ponudbe Jutru pod »Tabular«. 4734-7

OSI 80 mm premera, 1350 in 1500 mm dolge, ter valjčaste ležaje, 55 mm luknja, kupi Hočevič, Rimska 13, tel. 37-55. 4687-7

ELEK. ŠTEDILNIK kupim ali dam protivrednost. Zdešar Marija, Rožna dolina c. VIII/ št. 27. 4702-7

ČEVLJE nizke, ženske, rabljene, št. 40 in kosmate ribe, kupim za denar in za zameno. Naslov v Jutru. 4713-7

Zamenjam

BROKAT svilen, 2½ m, za pohištvo, predvojni, zamenjam. Naslov v Jutru. 4750-8

PRASIČKA 8 tednov starega, zamenjam za protivrednost. Ponudbe Jutru pod »Lepa pasma«. 4752-8

PISALNI STROJ v dobrem stanju, zamenjam za šivalni stroj (disc) ali kolesa. Armič Slavko, splošno čečarstvo, Tržaška 47. 4765-8

GOJZERJE št. 36, zamenjam za protivrednost. Naslov v Jutru. 4768-8

ČEVLJE moderne, športne, rjave, semiš, št. 38, zamenjam za letošnje 38. Naslov v Jutru. 4721-8

PERILO za dojenčka, plenice in svileno odejico, zamenjam za protivrednost. Naslov v Jutru. 4720-8

LONEC nov, 30 litrski, zamenjam za protivrednost. Naslov v Jutru. 4705-8

Posest

VEČJO STAVBO za povečanje obrata, potrebujem. V račun dam dvonadstropno hišo na robu centra, na mirnem kraju z novo preurejenim, svetlim lokalom. Večsobno stanovanje takoj na razpolago. Sem vnesena dopłačila. Ponudbe Jutru pod »Obrt«. 4391-20

HISO v sredini Ljubljane, trgovsko ali stanovanjsko, kupim do 6 milijonov. Ponudbe Jutru pod »Pravočasno prodaj«. 4778-20

HISO manjšo, ali vilo z vrtom, enotraj bloka, v vrednosti do 1 milijona lir, kupim. Prednost Šiška, Vič. Posredovalci izključeni. Naslov v Jutru. 4743-20

PARCELO večjo, v okolici mesta, takoj kupim. Ponudbe Jutru pod »Sedem«. 4698-20

Stanovanje

STANOVANJE opremljeno, z eno sobo, kuhinjo, služ. sobo in shrambo, oddam. Ponudbe Jutru pod »Vedoločen čas«. 4695-21

Sobe išče

SOBO opremljeno, s souporabo kopalnice, oddam. Plačilo v naravi. Naslov v Jutru. 4737-23

SOBO v vili, opremljeno, s souporabo kuhinje, brez perila, oddam za 3 mesece 2 boljšima mlajšima zakoncema. Ponudbe Jutru pod »Čista gospodinja«. 4719-23

SOBO samo z eno ali dvema posteljama, brez perila, oddam samo za naturalije. Naslačenova 20/II. 4701-23

SOBO pri sv. Krištofu, elegantno opremljeno, oddam boljšemu gospodu, pod naturalijami. Naslov v Jutru. 4714-23

Sobe išče

SOBO na Mirju ali v bližini, opremljeno, išče mlad fant, ves dan odsoten. Ponudbe Jutru pod »Zatočišče«. 4759-23a

SOBO opremljeno, v Florijanski ulici ali v bližini iste, iščem. Ponudbe Jutru pod »Čedna soba«. 4776-23a

SOBO opremljeno, s posebnim vhodom, iščem. Ponudbe Jutru pod »Stalnost«. 4730-23a

SOBO opremljeno, išče tri begunke. Ponudbe Jutru pod »Begunke«. 4729-23a

SOBO prazno, po možnosti s hrano, najraje za Beligradom ali okolici, išče samostojna gospa. Ponudbe Jutru pod »Poznam«. 4689-23a

SOBO opremljeno, v »vedežu« ali na periferiji Ljubljane, po možnosti s hrano, iščem. Ponudbe Jutru pod »Avala«. 4695-23a

Ženitve

MLADENKA izobražena, želi seznanitve z mladeniča v svrho ženitve. Samo resne ponudbe po možnosti s sliko oddati Jutru pod »Mladenka«. 4510-25

Razno

USPEH V ŠOLI zagotavljajo dijakom le tečajne ure. Novi tečaj 5. Prijave dnevno. 4651-37

ODPRTINE štedilnika, popravim, da potrebujete manj kurivo. Pišite na Jutro pod »Se izplača«. 4761-37

ROKAVICO modro, volneno, sem izgubil nasproti uprave Jutra. Najdelja prosim, naj jo odda proti nagradi pri hišniku na Tržaški c. 3. 4757-37

OBLEKO sem izgubila, črno, žametno, žensko, od Sv. Jakoba do Zvezde. Najditelja prosim, naj jo odda proti nagradi v frizerskem salonu Fanči, Kongresni trg. 4741-37

Človek ob stroju

Vojna je postavila marsikatero žensko v tovarno, ob stroj, kjer naj nadomesti vpoklicanega ali iz drugih razlogov odsotnega moža. Prvo načelo za vsako žensko, ki je je vojna poklicala k stroju, pa naj bo to, da v nobenem primeru ne opusti potrebne previdnosti. Nikakor ni potrebno, da bi odnesla po lastni krivdi kakšen trajen »spominek« na selanje težke čase v podobi brazgotin ali pohabljenih udov.

Nevarnosti prežijo vsepovsod

Prosti lasje pomenijo pri delu ob stroju veliko neavarnost. Zato je pametno, da jih zakrijemo z ruto ali mrežo, izpod katere naj ne gleda noben koder. Tudi konce rute, mreže in podobno je treba seveda skrbno pritrditi. Prstani, zapestnice, verižice naj se pri delu odložé. Lahko nam postanejo zelo usodni. Gotovo je bilo že nešteto žensk, ki so pri stroju obdržale svoj lišp in se jim ni nič zgodilo — toda to ne pomeni, da bi ne mogla biti žrtev takšne neprevidnosti baš ti. Prosti rokavi, frfotajoči trakci in druge slične stvari so pri stroju istotako nevarne, čeprav se takšno tvorivo lahko strga in zato običajno ne povzroči tako težkih nezgod, kakor trdi predmeti, ki jih zagrabi stroj.

Čevlji z visokimi petami so neprimerni za delo, pri katerem moramo dali časa stati. Pred vsem nas kmalu utrudijo in drugič nam kvarijo tudi noge. Na visoki, trdi podlagi utegnemo spodrsniti. Če zagrabimo potem nagonsko po najbližjem oprijemu, n. pr. po obratujočem stroju, je nesreča neizogibna.

Naučil se stati!

Dolgo postajanje, ki je na žalost še vedno zvezano z delom ob stroju, je pogosto zelo utrudljivo. Postane pa lahko dosti znosnejše, če se pravilnega stanja naučimo. Če povprašamo pripadnike vojske, kako jim neki uspe, da stoje dolge ure na straži, ne da bi jim postalo neugodno, ti utegnejo povedati pravilni recept. Noge naj stoje 10 do 30 cm druga od druge, točnejša razdalja je odvisna od poučitka udobnosti, od velikosti